

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Instituce volného času dětí a mládeže

David Lukáš

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

David Lukáš

Podnikání a administrativa

Název práce

Instituce volného času dětí a mládeže

Název anglicky

Institutions for leisure time of youth and kids

Cíle práce

Cílem práce je zjistit, zda vybraná instituce plní své veřejné poslání z hlediska trávení volného času mládeže a zda má k tomu dostatek prostředků.

Metodika

Cíle práce budou naplňovány prostřednictvím ověřování dat získaných studiem dokumentů, účetních výkazů, zveřejňovaných údajů, rozhovory s personálem a klienty a pozorováním v terénu.

Data budou analyzována metodou analýzy institucí dle Malinowského, kdy se provádí kvalifikovaný odhad, zda je poslání plněno. Současně se posuzuje, zda organizace má pro tento účel dostatek prostředků (prostory, zařízení, finance, personál, pravidla).

Doporučený rozsah práce

40-60 stran

Klíčová slova

mládež, volný čas, instituce volného času, financování

Doporučené zdroje informací

HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

KAPLÁNEK, Michal. *Čas volnosti – čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012. 175 s. ISBN 978-80-262-0450-3.

KLÍMA, Petr, ed. *Kontaktní práce: antologie textů České asociace streetwork*. 2. vyd. [Praha: Česká asociace streetwork, 2009]. ISBN 978-80-254-4001-8.

MALINOWSKI, Bronisław. *A scientific theory of culture and other essays*. New York: Oxford University Press, 1960. ix, 228 stran. A Galaxy book; 40.

PÁVKOVÁ, J. – HOFBAUER, B. – HÁJEK, B. *Pedagogické ovlivňování volného času : současné trendy*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.

PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času : teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-569-5.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavlína Zrůbková

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 9. 3. 2020

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 3. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 16. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Instituce volného času dětí a mládeže" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 23. 3. 2020

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Pavlíně Zrůbkové za vedení této bakalářské práce, především pak za to, že byla ochotna práci vést opětovně, dále pak za celkovou spolupráci a rady. Dále bych rád poděkoval Bc. Jakubu Seidlovi a dalším sociálním pracovníkům z JAHODA, z. ú. za spolupráci při získávání dat pro praktickou část této práce.

Instituce volného času dětí a mládeže

Abstrakt

Bakalářská práce se týká jedné pražské instituce pro trávení volného času dětí a mládeže. Teoretická část je věnována vymezení základních pojmů, které se týkají tématu práce. Konkrétně jsou vymezeny pojmy děti, mládež, volný čas, pohledy na volný čas, výchova a její typy, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež. U těchto zařízení jsou konkretizována jejich poslání, financování, služby a klientela. Dále je popsána instituce a její hodnocení dle Bronislawa Malinowského.

Cílem práce je na základě stanovené stupnice provést Malinowského institucionální analýzu, díky čemuž je zkoumána otázka, zda vybraná instituce plní své poslání a zda k tomu má dostatek prostředků. Konkrétně je zkoumána nezisková organizace JAHODA, z. ú. Praktická část práce vychází z teoretické části. Nejprve je stručně popsána lokalita, v níž se daná organizace nachází, následně je na základě Malinowského metody JAHODA, z. ú. zkoumána, z personálního, materiálního a finančního hlediska a dále také aktivit a norem, které se k ní vztahují. V závěru je shrnuto výsledné šetření a jsou navržena doporučení k odstranění případných nedostatků

Klíčová slova: Volný čas, děti, mládež, instituce, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Institutions for leisure time of youth and kids

Abstract

The bachelor thesis concerns an institution for spending leisure time of children and youth. Theoretical part is devoted to the definition of basic concepts that relate to the topic of the thesis. There are defined the terms like children, youth, leisure time, classification of leisure time, education and its types, facilities for disadvantaged children and youth, and so on. Goals, financing, services and clientele of these facilities are specified, as well as evaluation and definition of these types of institutions according to Bronislaw Malinowski.

The aim of the thesis is to perform Malinowski's institutional analysis on the basis of a given scale, which examines the question whether the selected institution fulfils its mission and whether it has sufficient resources to do so. Specifically, the non-profit organization JAHODA, z. ú. is examined. Practical part of the thesis is based on the theoretical part. First, the location where the organization is located is briefly described, then it is examined using Malinowski method, from the personnel, material and financial point of view. Examination of activities and standards related to it is included. The conclusion summarizes the resulting investigation and suggests recommendations to remedy any shortcomings.

Keywords: Leisure time, kids, youth, institution, youth drop-in club

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	14
3.1 Děti a mládež.....	14
3.1.1 Děti.....	14
3.1.2 Mládež	14
3.2 Volný čas.....	15
3.2.1 Definice.....	15
3.2.2 Kvalitativní a kvantitativní pojetí	16
3.2.2.1 Neutrální	16
3.2.2.2 Pozitivní.....	16
3.2.2.3 Negativní	17
3.2.3 Volný čas z více pohledů	17
3.2.3.1 Ekonomický pohled.....	17
3.2.3.2 Sociologický a sociálně-pedagogický pohled	18
3.2.3.3 Politický pohled.....	18
3.2.3.4 Zdravotně-hygienický pohled.....	19
3.2.3.5 Pedagogický a psychologický pohled	19
3.3 Výchova	20
3.3.1 Typy výchovy	20
3.3.1.1 Formální výchova	20
3.3.1.2 Informální výchova	20
3.3.1.3 Neformální výchova	21
3.3.2 Výchova mimo vyučování	22
3.3.2.1 Funkce výchovy mimo vyučování.....	22
3.3.2.2 Obsah výchovy mimo vyučování	25
3.4 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež.....	27
3.4.1 Nízkoprahovost.....	28
3.4.2 Historie.....	28
3.4.2.1 První mezník.....	29
3.4.2.2 Druhý mezník	30

3.4.2.3	Třetí mezník.....	30
3.4.2.4	Čtvrtý mezník	31
3.4.3	Klientela.....	31
3.4.4	Služby	34
3.4.4.1	Volný vstup a pobyt.....	34
3.4.4.2	Volnočasové aktivity	34
3.4.4.3	Sociální služby.....	35
3.4.4.4	Prevence	37
3.4.5	Financování.....	37
3.4.5.1	Státní podpora.....	37
3.4.5.2	Nestátní podpora.....	38
3.5	Instituce	40
3.5.1	Malinowského teorie instituce	40
4	Praktická část	42
4.1	Cíl výzkumu	42
4.2	Metodika výzkumu.....	42
4.3	Praha 14.....	43
4.3.1	Vznik.....	43
4.3.2	Území.....	43
4.3.2.1	Černý Most I.....	44
4.3.2.2	Černý Most II	44
4.3.3	Instituce věnující se volnému času dětí a mládeže	45
4.3.3.1	Cikne Čhave	45
4.3.3.2	Práčata	45
4.3.3.3	Junák.....	45
4.3.3.4	Orion.....	46
4.3.3.5	Klub Most.....	46
4.3.3.6	Autobus.....	46
4.3.3.7	Pacific	47
4.3.3.8	JAHODA, z. ú.	47
4.4	JAHODA, z. ú.	47
4.4.1	Vznik a historie.....	47
4.4.2	Institucionální analýza JAHODA, z. ú.	48
4.4.2.1	Charta	48
4.4.2.2	Personál	49

4.4.2.3	Normy.....	52
4.4.2.4	Materiální zařízení.....	53
4.4.2.5	Aktivity.....	56
4.4.2.6	Financování	65
5	Výsledky a doporučení.....	74
6	Závěr.....	76
7	Seznam použitých zdrojů	77
7.1	Knižní zdroje.....	77
7.2	Elektronické zdroje	78
8	Přílohy.....	82

Seznam obrázků

Obrázek 1	Organizační struktura JAHODA, z. ú.	51
-----------	--	----

Seznam tabulek

Tabulka 1	Hodnocení činností instituce.....	42
Tabulka 2	Hodnocení prostředků instituce	43
Tabulka 3	Hodnocení plnění poslání	49
Tabulka 4	Hodnocení personálního zajištění.....	52
Tabulka 5	Hodnocení předpisů a norem	53
Tabulka 6	Hodnocení materiálního zařízení.....	56
Tabulka 7	Informace o NZDM Jahoda	58
Tabulka 8	Informace o NZDM Džagoda.....	59
Tabulka 9	Informace o Terénu Jahoda	60
Tabulka 10	Informace o rodinných a komunitních centrech	61
Tabulka 11	Informace o festivalu Strawberry fields	63
Tabulka 12	Hodnocení činností	64
Tabulka 13	Ceník služeb.....	65
Tabulka 14	Přijaté dotace 2018	66
Tabulka 15	Přijaté dotace 2017	66
Tabulka 16	Přijaté dotace 2016	67
Tabulka 17	Porovnání dotací 2014–2018	67
Tabulka 18	Přijaté dary 2018.....	69
Tabulka 19	Přijaté dary 2017.....	69
Tabulka 20	Přijaté dary 2016.....	69
Tabulka 21	Porovnání darů 2014–2018.....	70
Tabulka 22	Zkrácený výkaz zisku a ztráty 2018	71
Tabulka 23	Zkrácený výkaz zisku a ztráty 2014-2018	72
Tabulka 24	Hodnocení financování	73
Tabulka 25	Celkové hodnocení instituce.....	75

Seznam použitých zkratk

ČAS = Česká asociace streetwork

NZDM = Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

MPSV = Ministerstvo práce a sociálních věcí

1 Úvod

Volný čas je nedílnou součástí lidského života, proto se každý jedinec chtěl nechtěl někdy dostane do situace, v níž se rozhoduje, jak se svým volným časem naloží. Ne všichni jsou ochotni pro svůj volný čas hledat smysluplnou náplň. To neznamená, že touto náplní musí nutně být fyzicky či psychicky náročné aktivity, tudíž i odpočinek lze chápat jako smysluplnou náplň, tato forma by však měla být kompenzací za předchozí výkony. Je proto možné, že jedinec, který není zcela ochoten takovouto smysluplnou náplň aktivně hledat, začne svým časem mrhat. V horším případě začne vyhledávat cokoli, co mu pomůže vykompenzovat vnitřní neuspokojení, což následně vede k tomu, že bude ohrožen sociálně patologickými jevy.

Obzvláště jsou takto ohroženy děti a mládež, protože na rozdíl od dospělých mají o mnoho více volného času. Další důvod je ten, že v tomto období života si lidé formují svou osobnost, osvojují a vytváří si vzorce chování. Zdrojem těchto vzorců a návyků je především nejbližší okolí a vzdělávací instituce, které na ně působí. Je proto nezbytné, aby podněty z okolí měly žádoucí dopad a podněcovaly k pozitivnímu osobnímu rozvoji, což se ovšem ne ve všech případech děje. Z toho plyne závažnost správného výběru autorit, ke kterým jedinec vzhlíží a které v rámci jeho výchovy působí. Pokud však dojde k selhání těchto autorit nebo k jejich nesprávnému výběru, je vývoj dítěte ohrožen.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež se zaměřují na klienty, u nichž má vnější působení negativní dopady a ohrožuje jejich vývoj, což může vést až ke vzniku sociálně patologického chování, jako může být například záškoláctví, vandalismus, užívání návykových látek a mnoho dalších nežádoucích jevů. Cílem těchto zařízení je snižovat a pomoci odstraňovat rizika, která plynou z životního stylu klientů.

Tato práce se věnuje neziskové organizaci JAHODA, z. ú., která se na svém počátku věnovala dětem vyrůstajícím v azylových domech. Během 23 let, kdy JAHODA, z.ú. působí, rozšířila nabídku svých služeb a nyní se věnuje dětem a mládeži od 1 do 26 let, rodičům dětí a komunitě na pražském sídlišti Černý Most.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zjistit, zda vybraná instituce plní své veřejné poslání z hlediska trávení volného času mládeže a zda má k tomu dostatek prostředků.

Cílem teoretické části této práce je vymezit teoretické pojmy týkající se následné praktické části Instituce volného času dětí a mládeže. Nejprve budou definovány pojmy děti a mládež, následně volný čas, jeho teoretické vymezení, bude porovnán po kvalitativní a kvantitativní stránce a nakonec popsán z více možných pohledů. V další kapitole budou definovány typy výchovy a pozornost bude podrobněji zaměřena na výchovu ve volném čase, její funkci a obsah. Následující kapitola bude zaměřena na nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, a budou v ní propojeny všechny předchozí kapitoly. Těmto zařízením bude věnována pozornost v oblastech jejich poslání, historie, klientely, nabízených služeb a financování. Poslední část teoretické části obsahuje definici instituce a způsob hodnocení instituce dle postupu sestaveného Bronislawem Malinowskim, jehož princip bude využit při plnění praktické části této práce.

V praktické části bude představena městská část Praha 14, možnosti volnočasového využití pro děti a mládež a nízkoprahové organizace zde působící. Dále bude blíže představena nezisková organizace JAHODA, z.ú. a všechny její součásti.

Cílem praktické části práce je zjistit, zda JAHODA, z.ú. plní své veřejné poslání z hlediska trávení volného času dětí a mládeže a zda má k tomu dostatek prostředků.

2.2 Metodika

Cíle práce budou naplňovány prostřednictvím ověřování dat získaných studiem dokumentů, účetních výkazů, zveřejňovaných údajů, rozhovory s personálem a klienty a pozorováním v terénu.

Data budou analyzována metodou analýzy institucí dle Malinowského, kdy se provádí kvalifikovaný odhad, zda je poslání plněno. Současně se posuzuje, zda organizace má pro tento účel dostatek prostředků (prostory, zařízení, finance, personál, pravidla).

3 Teoretická východiska

3.1 Děti a mládež

3.1.1 Děti

Vymezit přesně životní období, během něž je jedinec považován za dítě, je nesnadné, jelikož na daný problém existuje více pohledů, a liší se proto i jednotlivé definice. Pedagogický slovník¹ uvádí, že za dítě je považován jedinec od doby svého narození do období adolescence. Někdy je však takto chápán již v prenatálním období. Pedagogická encyklopedie² uvádí jako složitější problém určit přesně horní hranici ukončení dětství. Z biologického hlediska je tato hranice stanovena vývojem vlastního těla, k tomu ale dochází u každého odlišně. Z právního pohledu je dětství ukončeno nabytím patnáctého roku života. Ze sociálního hlediska lze přestat pohlížet na člověka jako na dítě v momentě, kdy je schopný samostatného zodpovědného života. Úmluva o právech dítěte přijatá Valným shromážděním OSN 20. listopadu 1989 označuje za dítě každého jedince mladšího 18 let, pokud právní řád, který se na něj vztahuje, neuvádí jinak.

„Kategorii děti lze definovat jako tu část populace, která se nepodílí na žádné formě společenské reprodukce, vyznačuje se nezralostí, relativní bezmocností a závislostí na dospělých. Životně důležité aktivity představují hry, herní činnosti mají komplexní povahu a jsou oproštěny od funkčnosti typické pro nás dospělé.“³

3.1.2 Mládež

Sociolog Petr Sak⁴ vidí mládež jako velkou sociální skupinu, do níž jsou zařazeni jedinci od ukončení základní školní docházky do věku ukončení sociální zralosti, převzetí plné odpovědnosti a stání se dospělým.

Velký sociologický slovník⁵ definuje mládí a mládež následovně. Sociologicky a věkově je období mládí vymezeno koncem dětství a začátkem dospělosti.

---

¹ PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. 2013, s. 55.

² PRŮCHA, J, ed. *Pedagogická encyklopedie*. 2009, s. 361

³ PRŮCHA, J, ed. *Pedagogická encyklopedie*. 2009, s. 361

⁴ SAK, P. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. 2000, s.13

Lidé prožívající zrovna tuto fázi svého života jsou bráni za příslušníky společenské skupiny, označované jako mládež. Ta ovšem není jednotlivou skupinou kvůli nestejnému tempu vývoje fyzického i mentálního. Stejně tak má podstatný podíl schopnost jedince osamostatnit se a vymanit se tak z jakéhokoliv vlivu rodičů. Dle tohoto pohledu může být považován za dospělého i velmi mladý člověk.

„Sociální skupina tvořena lidmi ve věku od 15 do 25 let, kteří již ve společnosti neplní role dětí, avšak společnost jim ještě nepřiznává role dospělých. Má charakteristický způsob chování a myšlení, jiný systém vzorů, norem a hodnot. Každá generace mládeže reprodukuje některé kulturní hodnoty dané společnosti, jiné odmítá a vytváří hodnoty nové. Proto vzniká v průběhu socializace mládeže určité napětí, vyvolané její větší schopností prosazovat nové věci, ale menší ochotou společnosti tyto změny připustit.“⁶

3.2 Volný čas

3.2.1 Definice

Doba, kterou by bylo možné označit za volný čas, musí být naplňována odlišně než čas pracovní, jehož náplní se rozumí například návštěva školy či pracovní proces. Musí se také odlišovat od času vázaného, který je vyplňován existenčními potřebami jedince, staráním se o chod rodiny, provoz domácnosti, dojíždění do zaměstnání a jiné nutné mimopracovní povinnosti. Volný čas je tedy takový, který člověku zbývá po splnění výše uvedeného a který může být využit k seberealizaci v rámci vlastních zájmů, odpočinku nebo třeba zábavě.⁷

Teolog Michal Kaplánek⁸ říká: *„Při definování volného času rozlišujeme mezi volným časem v širším smyslu a volným časem v užším smyslu. Jako volný čas v širším smyslu se označuje veškerý čas mimo pracovní dobu, tedy včetně spánku, jídla, péče o vlastní tělo, cesty do práce atd. Volný čas v užším smyslu v sobě nezahrnuje časové*

---

⁵ PETRUSEK, M., MAŘÍKOVÁ, H. a VODÁKOVÁ, A. *Velký sociologický slovník*. 1996, s.635-637

⁶ PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. 2013, s. 159.

⁷ HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 2008, s. 10

⁸ KAPLÁNEK, M. *Čas volnosti - čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. 2012, s. 25

úseky spojené s prací, jako např. Cestu do práce, spánek nebo jiný nutný odpočinek. Nepatří do něj také činnosti, které jsou pevně zakotveny v osobním denním programu jednotlivce.“

I Jiřina Pávková⁹ chápe volný čas jako dobu oddělenou od doby nutné práce a povinností, během níž se věnujeme činnostem, pro jejichž konání jsme se rozhodli samostatně a dobrovolně. Uspokojují nás a věnujeme se jim rádi. Přesto je možné vývoj, kdy se z aktivity původně povinné, která dříve do zájmové sféry volného času nepatřila, stane náš koníček. Jako konkrétní příklad je možné uvést přípravu i konzumaci pokrmů.

To potvrzuje i Pedagogický slovník¹⁰, dle kterého je volný čas takový „čas, s kterým může člověk nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin běžného dne po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku).“

3.2.2 Kvalitativní a kvantitativní pojetí

3.2.2.1 Neutrální

Kaplánek¹¹ přichází s možností rozlišit sousloví „volný čas“ následovně: zaprvé jej lze chápat neutrálně. V tomto případě hovoříme o době, jež doposud není ničím vyplněna a pro kterou ještě neexistuje naplánovaná činnost

3.2.2.2 Pozitivní

Zadruhé je sousloví chápáno pozitivně. Jedná se tedy o dobu s možností svobodného rozhodování, jejíž náplň závisí na naší volbě.¹²

„Pozitivní pojem – volný čas je charakterizován jako disponibilní časový prostor, v němž by volný čas mohl pro jedince znamenat svobodu. Je také dobou, v níž se

---

⁹ PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. 2002, s. 13

¹⁰ PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. 2013, s. 341

¹¹ KAPLÁNEK, M. *Čas volnosti - čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. 2012, s. 24-28

¹² Tamtéž, s. 24-28

*individuum může nezávisle na jakýchkoli povinnostech výhradně svobodně realizovat a dělat to či ono, k čemu je nikdo nenutí a k čemu též není podvědomě nuceno.*¹³

3.2.2.3 Negativní

Třetí pohled na volný čas je negativní. Tím se rozumí doba, pro kterou nenacházíme smysluplnou náplň a můžeme říci, že se v takovém případě jedná o čas promarněný nebo promrhaný. Negativní definice pohlíží na volný čas jako na zbytkový, tedy ten, který nám zbude poté, co splníme povinnosti, jako jsou například práce či škola. Jedná se tedy o kvantitativní vyměření času. Naopak pozitivní definice nahlíží na volný čas kvalitativně. Neoznačuje tak konkrétní časový úsek, ale jedná se spíše o stav, který je zcela nezávislý na práci a povinnostech, během něžž se naplňuje potenciál svobodného a radostného života, a stav využitý k vlastním zálibám a činnostem, které činí člověka šťastným.¹⁴

„Negativní pojem – volný čas v tomto smyslu znamená zbývající dobu celkového denního průběhu, která zůstala po studijně nebo pracovním podmíněném čase, úkolech v domácnosti a po uspokojení základních fyziologických potřeb“¹⁵

3.2.3 Volný čas z více pohledů

Dle Pávkové¹⁶ je možno na volný čas nahlížet z několika různých hledisek. Řadí mezi ně pohled ekonomický, sociologický a sociálně-psychologický, politický, zdravotně-hygienický, pedagogický a psychologický.

3.2.3.1 Ekonomický pohled

Z ekonomického pohledu je důležité množství investovaných prostředků do volnočasových zařízení a forma návratnosti. Subjekty podnikající v oblasti volného času se samozřejmě snaží o ekonomický růst a maximalizaci zisku, a proto přizpůsobují svou nabídku poptávce zákazníků. To se zdá být výhodné i pro zaměstnavatele,

---

¹³ VÁŽANSKÝ, M. a SMÉKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. 1995, s. 23-24

¹⁴ KAPLÁNEK, M. *Čas volnosti - čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. 2012, s. 24-28

¹⁵ VÁŽANSKÝ, M. a SMÉKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. 1995, s. 23-24

¹⁶ PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. 2002, s. 15-18

protože dostatečně odpočatý zaměstnanec je schopen podávat lepší výkony než neodpočatý. „*Průmysl volného času je v tržních ekonomikách samostatným a většinou dobře prosperujícím odvětvím, které však často rezignuje na vzdělávací cíle a kultivaci osobnosti.*“

3.2.3.2 Sociologický a sociálně-pedagogický pohled

Z hlediska sociologického a sociálně-psychologického je zkoumáno, zda a jak se projevují volnočasové činnosti na utváření mezilidských vztahů. Chování ve společnosti je významně ovlivněno prostředím, ze kterého děti pocházejí, ať už se jedná o vliv pozitivní, či negativní. I v problémových rodinách vzhlíží děti k rodičům jako ke vzorům a přebírají od nich vzorce chování. Pokud se tedy rodina nestará o náplň volného času svých dětí a neplní dostatečně výchovnou funkci, mohou být tyto nedostatky kompenzovány pedagogy ve školních, výchovných nebo volnočasových institucích. Kvůli nedostatečnému zájmu a zanedbání výchovy ze strany rodiny je ohrožen vývoj a zvyšuje se riziko vzniku závadového chování.

„Absence pozitivních sociálních vazeb, nedostatek citu, pocit, že se o mne nikdo nezajímá a nikdo o mne nestojí, opakované neúspěchy ve škole, dlouhotrvající pocit nudy – to jsou vlivy, které formují jedince, s nimiž lze posléze snáze manipulovat a kteří často hledají a nalézají možnost seberealizace v sociálně závadném prostředí.“

3.2.3.3 Politický pohled

Politické hledisko říká, jakým způsobem a jakou měrou se na trávení volného času svých obyvatel podílí stát. V rámci ovlivňování volného času dětí a mládeže by stát neměl narušovat jeho základní specifika a měl by být zainteresován především v těchto aktivitách: „*Zakládání, financování a ovlivňování zařízení pro volný čas dětí a mládeže; V pomoci organizacím, spolkům a sdružením pracujícím s dětmi a mládeží; Ve vytváření podmínek pro uspokojování spontánních aktivit dětí a mládeže mimo organizovanou činnost; Ve vytváření kladných postojů dospělých členů společnosti k dětským aktivitám ve volném čase; V konstituování pedagogiky volného času a přípravy profesionálních i dobrovolných pedagogů pro tuto činnost; V ochraně před nepřiměřenou komercializací*“

Nabídka aktivit by měla tvořit funkční celek vymezující se vůči preferování konkrétních subjektů. Všichni zúčastnění by se měli za využití státních a obecních zdrojů

majetkových, prostorových a personálních, finanční spoluúčasti jednotlivých zúčastněných a sponzorských darů zapojit do spoluutváření tohoto celku aktivit.

3.2.3.4 Zdravotně-hygienický pohled

Zdravotně-hygienický pohled sleduje možnosti podpory zdravého fyzického i duševního stavu člověka. Sledováním výkonnostní křivky jedince a případnou změnou v uspořádání denního režimu, hygieně vztahů, prostředí i duševním životě lze docílit správného využití volného času, což pozitivně ovlivní zdravotní stav.

3.2.3.5 Pedagogický a psychologický pohled

Pedagogická a psychologická hlediska respektují věkové a individuální zvláštnosti účastníků volného času a uvažují, jak přispívají k uspokojení jejich biologických a psychických potřeb. Pedagogické ovlivňování ve volném čase by mělo vést k podpoře aktivit dětí a mládeže, poskytovat jim pocit jistoty a bezpečí, poskytovat prostor pro seberealizaci, učít je sociálnímu kontaktu. Činnosti konané dobrovolně a pod správným pedagogickým vedením vedou k rozvoji všech stránek osobnosti, sociálních vztahů i tělesných a duševních vlastností. Samotnou pedagogiku volného času pak lze chápat ze tří pohledů. Zaprvé jde o přímé naplňování volného času aktivitami smysluplnými, rekreačními a výchovně-vzdělávacími. Jedná se tedy o výchovu ve volném čase. Zadruhé jde o výchovu k volnému času, která má pomoci rozšířit si a následně se i lépe orientovat v nabídce možných zájmů. Na základě vlastních zkušeností a preferencí umožní nalézt ideální způsob seberealizace a vytvořit návyk pro stejné jednání i v budoucnu. Zatřetí¹⁷ se jedná o pedagogiku a volný čas, jejichž propojením vznikla výchova volným časem. Ta označuje příslušné instituce, aktivity a konkrétní metody a formy použité ve výchově. Jak si tedy spojení pedagogiky a volného času vysvětlit záleží na tom, zda je zájem zaměřen na výchovné cíle, podmínky výchovy nebo její prostředky.

„O volném čase dětí se hovoří jako o rizikovém faktoru. Jeho množství relativně vzrůstá, avšak kvantita neznamena nárůst kvality. Zanedbání pedagogického ovlivňování

---

¹⁷ HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy.* 2008, s. 67

*volného času by mělo nedozírné následky. Narůstající závislost mladé generace na drogách a hracích automatech to dokazuje.*¹⁸

3.3 Výchova

3.3.1 Typy výchovy

3.3.1.1 Formální výchova

Formální výchova je vedena v odborných vzdělávacích zařízeních a školách pod záštitou státu. Ten se na chodu těchto institucí podílí buďto zcela, nebo je jen z části podporuje. Zařízení jsou dělena dle věku studujících, počínaje základním a vysokoškolským vzděláním konče. Zdárné dokončení je deklarováno dokladem o jejím úspěšném absolvování, tedy například vysvědčením, výučním listem nebo vysokoškolským diplomem. Řadí se sem tradiční vzdělávání ve školách, dálkové studium na středních a vysokých školách nebo také distanční vzdělávání prostřednictvím médií na základě předem připraveného programu.¹⁹

3.3.1.2 Informální výchova

Informální výchova, též označována jako rozptýlená, je proces, během něž dochází k rozvoji osobnosti a získávání nových vědomostí bez účasti vzdělávací instituce. Vyplývá z běžného denního přímého kontaktu s prostředím, v němž se účastněné osoby nachází. Hlavními činiteli v tomto typu výchovy jsou rodina, přátelé, spolužáci, kolegové v zaměstnání ale i náhodně potkané osoby, se kterými proběhne kontakt jen jednou. Pro informální výchovu je typické, že probíhá neplánově, neorganizovaně, jelikož vzniká náhodně v událostech všedních dní.²⁰

„Celoživotní proces získávání znalostí, osvojování dovedností a postojů z každodenních zkušeností, z prostředí a kontaktů s jinými lidmi.“²¹

---

¹⁸ PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. 2002, s. 18

¹⁹ HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. 2004, s. 18-20

²⁰ HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. 2004, s. 18-20

²¹ PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. 2013, s. 104

S informálním způsobem edukace se můžeme setkat ve střediscích volného času, nízkoprahových klubech a jiných zařízeních pro děti a mládež. Snahou pracovníků v těchto zařízeních je vytvářet situace, během nichž si klienti osvojí nové znalosti, aniž by si uvědomili, že jsou v tu chvíli vzděláváni. V praxi se uplatňuje formou dialogu. Je potřeba vyhnout se předem sestavenému modelu a připravit se na všemožné odbočky, které během hovoru vzniknou a uzpůsobit jeho průběh potřebám vzdělávaného. Pedagog se soustavně snaží klientům přiblížit, aby byly odbourány všechny bariéry a oba zúčastnění se cítili co nejkomfortněji a nebáli se otevřenosti a sdílnosti. *„Východiskem práce je podpora a rozvíjení prostředí, ve kterém je možné se setkávat a vést rozhovory. Existují dvě základní možnosti, jak toho dosáhnout – chodit na místa, kde se lidé sdružují, nebo vytvářet takové podmínky, které by byly atraktivní a lidé, na které se soustředíme, pak přišli za námi.“*²²

3.3.1.3 Neformální výchova

Nárůst míry neformální výchovy je ze značné části způsoben dynamickým vývojem celé společnosti. Na rychlost a množství změn, které vývoj přináší, nebyla formální výuka připravena a nestíhá na ně ani reagovat. Z tohoto důvodu je neformální způsob doposud nezastupitelnou součástí edukace. Zpravidla probíhá v zájmových kroužcích, proto je také označována jako zájmové vzdělávání. *„Vymezení neformální výchovy Evropským fórem mládeže zdůrazňuje oproti tradičnímu vzdělávacímu systému tvořivost a novátorství, individuální interakci se společností, pružné řešení problému života občana, integraci znalostí, účast na činnosti dobrovolných sdružení a aktivitách mládeže v obci.“*²³

---

²² KAPLÁNEK, M. *Čas volnosti - čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. 2012, s. 126-127

²³ HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. 2004, s. 19-20

3.3.2 Výchova mimo vyučování

3.3.2.1 Funkce výchovy mimo vyučování

Pávková²⁴ vymezuje čtyři základní funkce výchovy prováděné neškolními subjekty, tedy v době mimo školní výuku:

3.3.2.1.1 Zdravotní funkce

Klíčovým úkolem, který si klade zdravotní funkce, je napomoci dětem vypěstovat si kladný vztah ke zdravému životnímu stylu, jak v oblasti tělesné, tak i duševní. Činnosti s tímto spojené je potřeba zahrnout do denního programu tak, aby se staly běžnou součástí chování a nebylo k nim přistupováno jako k něčemu výjimečnému. Je důležité vyvarovat se opakování aktivit stejného či podobného charakteru, naopak je vhodné je střídat. Po vykonané práci musí následovat odpočinek, po duševní činnosti se věnovat té tělesné, několik hodin denně strávených sezením ve školní lavici kompenzovat dostatečným pohybem po skončení vyučování. *„Podněcování a poskytování příležitostí k vydatnému pohybu, nejlépe venku na zdravém vzduchu. Pohybové aktivity kompenzují nedostatek pohybu a pro zdravý vývoj jsou nezbytné.“*

Zdravotní funkce pojednává o zdravém životním stylu, nejen o pohybu, ale i o ohrožení nemocemi a případným zavržením ostatními z nedostatečné hygieny. *„Pěstování a upevňování hygienických návyků. Tato je opět zvláště významná při práci s dětmi a mládeží, kdy návyky nejsou mnohdy dostatečně upevněné nebo ani vytvořené. Týká se návyků osobní hygieny, péče o osobní věci, oděv, obuv, návyků kulturního stravování apod. Velký význam má i hygiena prostředí, ve kterém výchovný proces probíhá.“*²⁵

---

²⁴ PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. 2002, s. 39-41

²⁵ HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 2008, s. 71

3.3.2.1.2 Sociální funkce

Pávková²⁶ považuje za nezbytné uvést na pravou míru to, že instituce, v nichž sociální volnočasová výuka probíhá, nejsou všechny stejné. Tato rozdílnost vede k faktu, že v každém typu takového zařízení dochází k plnění sociální funkce různými způsoby a v různé intenzitě. Jeden ze způsobů, jak je sociální funkce chápána, je ten, kdy se dítě stává součástí nějaké společnosti a osvojuje si pravidla jejího chování a fungování, učí se tedy socializaci. V neznámém prostředí s novými lidmi navazuje nové vztahy, rozvíjí komunikační schopnosti, hledá si vlastní sociální postavení ve skupině a učí se jednat s autoritami. Dále je sociální funkce chápána jako dočasný dozor nad dětmi.

„Nejčastěji se sociální funkce chápe jako péče o děti, zajištění jejich bezpečnosti, dohledu a odpovídajícího zaměstnání v době, kdy skončilo vyučování a rodiče jsou v zaměstnání nebo jinak zaneprázdněni.“²⁷

3.3.2.1.3 Výchovně vzdělávací funkce

Zvláště velký důraz je kladen na funkci výchovně-vzdělávací. Prostřednictvím zájmových činností jsou děti a mládež vedeny k smysluplnému využití volného času, k získávání vědomostí, dovedností i návyků. Pod odborným vedením školených pedagogů je snahou rozvíjet oblasti, ve kterých děti vynikají a utvářet kladný postoj k touze si rozšiřovat obzory celoživotně.²⁸

3.3.2.1.4 Preventivní funkce

Neméně důležitá funkce je preventivní, jejíž snahou je naučit účastníky výchovy vyvarovat se sociálně patologickým jevům ohrožujícím jejich vývoj. Prevence je směřována na aktivity negativně působící na lidský život, které by ve výsledku mohly vést až k vyloučení jedince na okraj společnosti. Mezi nejznámější projevy řadíme závislost na tabákových výrobcích, alkoholu a drogách. Závislým se člověk nemusí stát nutně jen na návykových látkách, hojně rozšířeným fenoménem je patologické hráčství neboli

---

²⁶ PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. 2002, s. 40-41

²⁷ HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 2008, s. 72

²⁸ PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. 2002, s. 39-40

gamblerství. Nadměrné množství času strávené u televize či hraní videoher je dalším rizikovým faktorem. Děti a mládež se často stávají účastníky šikany či jiných projevů násilí, které záporně působí na budoucí vývoj jak oběti, tak toho, kdo se násilí dopouští. Spouštěčem může být intolerance ve své nejjednodušší formě či záměrně cílená na konkrétní osoby podmíněná kupříkladu xenofobií nebo rasismem.²⁹

Hájek a spol.³⁰ k problematice dále uvádí, že takto ohroženy bývají děti nevěnující se žádným smysluplným volnočasovým aktivitám. Stejně problémy hrozí i dětem, které se zájmovým činnostem věnují z donucení ze strany rodičů. Nedobrovolná účast může vést k tomu, že si dítě najde zástupnou aktivitu na úkor původní nebo dokonce od všeho upustí.

Preventivní aktivity cílené na minimalizaci výše zmíněných nežádoucích jevů lze dělit na tři základní roviny:

3.3.2.1.4.1 Prevence primární

Primární prevence³¹ je určena pro celou populaci obecně, hlavně pak pro tu část, která netíhne ke kriminálnímu chování. Bedřich Hájek³² ji označuje jako prevenci všeobecnou, na definici se však s Pávkovou shodují.

Hájek³³ používá označení primární prevence s jiným významem a dále ji dělí na specifickou a nespecifickou, přičemž nespecifická „Zahrnuje veškeré aktivity zahrnující zdravý životní styl a osvojování pozitivního chování prostřednictvím volnočasových aktivit.“ A specifická „Je cíleně zaměřena na předcházení a omezení výskytu různých forem rizikového chování dětí.“

---

²⁹ PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. 2002, s. 41

³⁰ HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 2008, s. 192

³¹ PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. 2002, s. 41

³² HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 2008, s. 193

³³ HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 2008, s. 193

3.3.2.1.4.2 Prevence sekundární

Sekundární³⁴ cílí na jednotlivce a skupiny, u nichž je pravděpodobnost kontaktu se závadným chováním zvýšena. Hájkem³⁵ je označena jako selektivní, vymezení pojmu je však totožné.

„Výraz sekundární prevence se užívá pro práci se skupinami, kde k sociálnímu selhání již dochází, ale buď jen v náznaku, nebo v míře, která se zatím nedá přesně indikovat.“³⁶

3.3.2.1.4.3 Prevence terciární

Terciární³⁷ prevence si klade za cíl zabránit recidivě a projevům podobných záporných aktivit, kterých se dotyční v minulosti již dopustili. I zde se Hájek³⁸ na definici shoduje s Pávkovou a liší se opět pouze označením, dle Hájka se jedná o prevenci indukovanou.

3.3.2.2 Obsah výchovy mimo vyučování

Pávková³⁹ rozlišuje obsah času mimo vyučování do dvou skupin:

3.3.2.2.1 Nedobrovolné činnosti

Do této skupiny spadají sebeobslužné činnosti a příprava na vyučování. Tyto aktivity mají společný charakter, doba jim obětovaná je nedobrovolná, přesto není možné se jejich plnění dlouhodobě vyhýbat bez pozdějších negativních dopadů. Lze je tedy označit za povinnosti. Učení se sebeobslužným činnostem vede k soběstačnosti a samostatnosti

---

³⁴ PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. 2002, s. 41

³⁵ HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 2008, s. 193

³⁶ MATOUŠEK, O., ed., KODYMOVÁ, P., ed. a KOLÁČKOVÁ, J., ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2005, s. 275

³⁷ PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. 2002, s. 41

³⁸ HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 2008, s. 193

³⁹ PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. 2002, s. 51-52

při starání se o sebe sama a osobní majetek. Bez důsledného pravidelného režimu, vytrvalosti a píle není možné dosáhnout v této snaze úspěchu. Aby nebyl jedinec souzen ostatními ve společnosti, musí se naučit pravidelné osobní hygieně. Nestací pouze udržovat v čistotě jen svou osobu a oblečení, v němž se socializuje ve společnosti, ale i prostředí ve kterém žije. Stejně je tomu i se společenským chováním. V momentě, kdy by si ho neosvojl, nebyl by společností přijat.

Přípravou na vyučování není jen prosté plnění ve škole zadaných domácích úkolů, přestože i toto je její součástí, ale i rozšiřování vědomostí získaných během vyučování. Ve snaze odlišit se od běžné školní výuky jsou využívány nejrůznější hry a cvičení, během nichž jsou prosté znalosti převáděny do praxe tak, aby se dítě vzdělávalo, zároveň se bavilo a samo mělo touhu takto pokračovat dále.

3.3.2.2.2 Dobrovolné činnosti

Tuto skupinu tvoří činnosti řazené do volného času, jelikož jsou vykonávány dobrovolně. Odpočinkové činnosti jsou po psychické a fyzické stránce nenáročné a klidné, slouží k dobití energie. Nejčastěji se projevují formou klidnějších aktivit, nenáročného pohybu, procházek, četby, výtvarné práce či jiné drobné individuální aktivity.

Rekreace slouží podobně jako odpočinek k odreagování a odstranění únavy, odlišuje se však fyzickou náročností – obsahuje aktivity tělovýchovného, sportovního, turistického charakteru nebo náročnější manuální práci. Pokud to okolnosti dovolí, měly by být aktivity prováděny venku v pro zdraví prospěšnějším prostředí. Pravidelné zařazování rekreačních činností do programu dne je jedním z požadavků zdravého fyzického i psychického vývoje dětí a mládeže, navíc kompenzuje nerovnoměrnou svalovou zátěž z vyučování.

Veřejně prospěšné činnosti spočívají ve vedení dětí a mládeže k dobrovolné práci ve prospěch druhých. Pod dobrým pedagogickým vedením je dosahováno kladného formování charakterových vlastností a podněcování žádoucích sociálních vztahů. Konkrétně se může jednat o pomoc starším, slabším nebo nemocným osobám, ochranu a tvorbu životního prostředí, kulturní a osvětové činnosti a podobně.

Zájmové činnosti mají ve výchově mimo vyučování nezastupitelnou úlohu. Onu úlohu lze chápat jako rozvíjení zájmu a specifických schopností a uspokojování potřeb.

„Zájem je jeden z psychických jevů, patří mezi významné motivy lidského jednání, aktivizuje osobnost jedince. Zájmy se utvářejí v průběhu života, lze je také označit jako učením získané předpoklady. Úzce souvisejí se schopnostmi. V průběhu zájmových činností lze specifické schopnosti objevovat a dále rozvíjet.“⁴⁰ „Zájmy dětí i dospělých se v průběhu života mění v souvislosti s věkovými zvláštnostmi. Vývoj probíhá od povrchních, labilních a různorodých zájmů k hlubším, stálejším a vyhraněnějším, s větší mírou specializace. Takto žádoucím směrem se však zájmy vyvíjejí pouze v podnětném prostředí s kladnými vzory a při nenásilném pedagogickém ovlivňování.“⁴¹

3.4 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Dle Zákona o sociálních službách⁴², konkrétně § 34, jsou Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (dále jen NZDM) zařízeními zřizovanými za účelem poskytování sociálních služeb. Svým klientům, dětem mezi 6 a 26 lety věku ohroženým nežádoucími jevy, poskytují ambulantní, případně terénní služby. Cílem činností těchto zařízení je předcházet a snižovat rizika, která plynou ze způsobu života, jaký klienti vedou.

Nabízená služba dle tohoto zákona obsahuje tyto základní činnosti:

- „a) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,*
- b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,*
- c) sociálně terapeutické činnosti,*
- d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.“*

Nízkoprahová zařízení si kladou za cíl pomoci klientům naučit se vypořádat se situací, ve které se ocitli vlastním přičiněním, náhodou nebo i nedobrovolně. Nerozlišuje se mezi typy problému, ať už jsou klienti ohrožení sociálně patologickými jevy, nachází se v obtížné životní situaci nebo jsou vyznavači životního stylu, který společnost odmítá, což vede k odsunu na její okraj. *„Cíl je následně definován jako zlepšení kvality jejich života předcházením či snížením sociálních rizik vyplývajících z jejich způsobu života,*

---

⁴⁰ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2014, s. 66

⁴¹ Tamtéž, s. 67-69

⁴² [Zakonyprolidi.cz: 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách \[online\]. AION CS, c2010-2020 \[cit. 2020-02-20\]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586/zneni-20200101>](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586/zneni-20200101)

umožnit jim lépe se orientovat v sociálním prostředí, napomáhat při vytváření podmínek pro řešení nepříznivých sociálních situací.“⁴³

Jindřich Racek a Aleš Herzog⁴⁴ z České asociace streetwork (dále jen ČAS) definují poslání takto: *„Posláním NZDM je usilovat o sociální začlenění a pozitivní změnu v životním způsobu dětí a mládeže, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci, poskytovat informace, odbornou pomoc, podporu, a předcházet tak jejich sociálnímu vyloučení.“*

3.4.1 Nízkoprahovost

K pochopení pojmu nízkoprahovost doc. PhDr. Richard Jedlička⁴⁵ doporučuje představit si modelovou situaci, v níž se chce paraplegik dostat do budovy, jejíž vnitřní prostory jsou od vnějšku odděleny prahem či schodem. Zdánlivě malá bariéra dokáže způsobit, že se dotyčný do budovy nikdy nedostane. V této představě je onen práh hmotnou překážkou. Existují však i nefyzické prahy vytvářené společnosti, jejichž nepřekonání vyháňá člověka na společenský okraj. Čím větší je odchýlení od obecně uznávaného standardu, tím se onen práh zvětšuje. Nízkoprahovost je tedy založená na odbourání veškerých předsudků a překážek, které by mohly klientovi zabránit ve využití poskytovatelem nabízených služeb, a proto jsou organizovány s maximální dostupností všem zájemcům. *„Nízkoprahovost – nabízení služeb klientům takovým způsobem, který klade důraz na možnou anonymitu, bezplatnost a snadnou dostupnost (jak časovou, tak prostorovou – blízkost kontaktního centra místům, kde se obvykle klienti vyskytují)“*

3.4.2 Historie

Do vzniku nízkoprahových zařízení v České republice výrazně zasáhly čtyři hlavní mezníky, které následně formovaly i vývoj. Zařízení nebyla ze začátku nazývána

---

⁴³ HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 2008, s. 151

⁴⁴ KLÍMA, Petr, ed. *Kontaktní práce: antologie textů České asociace streetwork*. 2009, s. 320

⁴⁵ JEDLIČKA, Richard et al. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. 2004, s. 375-377

nízkoprahovými, jelikož v té době takový pojem na našem území ještě neexistoval. Jednalo se zkrátka o kluby pro děti a mládež. K těmto čtyřem mezníkům uvádí Klíma⁴⁶ následující:

3.4.2.1 První mezník

Mezníkem prvním byl rok 1994, kdy na základě usnesení vlády č. 341/94 v rámci Programu sociální prevence a prevence kriminality vznikla funkce sociálního asistenta. *„Sociální asistent byl zřízen jako článek sociální prevence, který měl představovat specifickou terénní sociální práci s dětmi staršího školního věku a mládeží, ohroženou nebo již zasaženou sociálně patologickým vývojem.“* Jako specializovaný pracovník se měl cílové skupině věnovat v místě, kde se skupina vyskytuje a také v době, kdy se tam vyskytuje. Cíleno bylo hlavně na starší děti školního věku, mladistvé i mladé dospělé, kteří tráví volný čas venku na ulici, aniž by jej naplňovali nějak smysluplně. Cílovou skupinu měl pracovník za úkol vyhledávat sám.

Současně s tímto státním krokem se utvářela obdobná iniciativa i u nestátních organizací, které se rozhodly k sociální práci přímo na ulici. Nezaměřovaly se však na pouze na děti a mladistvé, ale cílily na konkrétnější skupiny, na uživatele drog, prostitutky, bezdomovce, Romy a mnoho dalších. Jsou to tedy 90. léta, kdy se začíná formovat sociální práce na ulici, dnes zvaná streetwork. Jelikož se jednalo o práci v České republice nově vznikající, neexistoval ani plán systematického vzdělávání v této oblasti. Sociální pracovníci proto navázali spolupráci se stejnými pracovníky v zahraničí, ti se tímto problémem zabývali již dříve. *„Za rozhodně šťastné (ne-li klíčové) bylo v tomto případě navázání spolupráce s kolegy ze Spolkové republiky Německo, konkrétně ze Saské sociální akademie, která (ve spolupráci s odborníky ze starých spolkových zemí) koncipovala pro sociální asistenty ucelené vzdělávání v problematice streetwork, čímž se v přeneseném smyslu slova zasloužila o rozšíření teoretického zázemí práce streetwork u nás.“* Od německých kolegů si rozvinuli znalosti nejen ohledně práce na ulici, ale dle vzoru ze Saska začali okolo roku 1995 budovat zázemí, kam za nimi mohli přicházet klienti z ulice. Tímto krokem byl položen základní stavební kámen pro vznik NZDM. Opět

---

⁴⁶ KLÍMA, Petr, ed. *Kontaktní práce: antologie textů České asociace streetwork*. 2009, s. 303-305

se tak událo jak na státní úrovni (konkrétně v Klatovech, Karlových Varech, Plzni atd.), tak i v soukromém sektoru (například Krok v pražských Modřanech nebo Milíčův dům v Jaroměři).

3.4.2.2 Druhý mezník

Druhým mezníkem byl začátek financování nízkoprahových zařízení pomocí grantových programů. Do té doby byly většinou jediným zdrojem financování rozpočtu peníze od samospráv a orgánů státní správy, jejich množství však mnohdy nestačilo. Finance z grantů pomohly ke konci 90. let k upevnění pozic již vzniklých center, jako i ke vzniku nových.

„Program Gabriel Nadace Rozvoje občanské společnosti podporoval projekty zaměřené na volný čas neorganizovaných dětí a mládeže ve věku 6–20 let, mj. konkrétně i nízkoprahové kluby, a jeho podpora byla ještě významnější. V jeho rámci bylo podpořeno 42 projektů v prvním kole a 14 projektů v kole druhém, ze současných nízkoprahových zařízení pro děti a mládež například Jižní pól a Krok v Praze, Vrakbar Jihlava, Salesiánské středisko v Praze, Futur v Chrudimi, Klub Zámek Třebíč, Milíčův dům v Jaroměři, centra Farní charity v Rumburku nebo Přelouči, a řada dalších. Fond mládeže Levi Strauss & Co Nadace Via byl vypsán na podporu projektů inovativních nízkoprahových klubů. Do programu se mohly přihlásit jenom organizace vyzvané nadací, kterých ale bylo dvacet tři. Z celkem šestnácti došlých projektů bylo nakonec podpořeno sedm – Ratolest z Brna, Milíčův dům v Jaroměři, Dokořán v Náchodě, Prevcentrum Ulita Blansko, Krok Praha, Unie Kompas Zlín a sdružení Cesta z Prahy.“

Program VPOHO Nadace Vodafone ČR byl od svého vzniku konzultován s ČAS, díky čemuž se podařilo domluvit dlouhodobou spolupráci s lidmi, kteří se v dané problematice dobře orientují. Díky finanční podpoře mohl vzniknout internetový portál www.streetwork.cz a televizní spoty sloužící k propagaci nízkoprahových zařízení. Touto cestou se nadace snažila dostat do obecného povědomí veřejnosti existenci těchto zařízení, pro případ, že by v budoucnu kdokoliv potřeboval využít jejich služeb

3.4.2.3 Třetí mezník

V dubnu roku 1997 vznikla Česká asociace streetwork jako organizace, která si dala za cíl shromáždit odborníky zabývající streetworkem, ucelit jejich praktické i teoretické znalosti, vzájemně se vzdělávat a společně zpracovat metodiku postupu při kontaktní práci.

Třetí mezník přichází po čtyřech letech od vzniku ČAS. V lednu roku 2001 vzniká pod záštitou ČAS pracovní skupina složená převážně z pracovníků NZDM napříč celou republikou. Vytyčeným cílem bylo definovat NZDM a jejich standardy a jasně vymezit rozdíly mezi činnostmi NZDM a činnostmi ostatních zařízení věnujících se dětem a mládeži obecně. Výsledkem této práce byla pracovní verze těchto standardů. *Je ale třeba zdůraznit, že vytvoření tohoto – byť pracovního – materiálu mělo pro rozvoj NZDM zásadní význam. Na základě pracovní verze standardů se rozběhly další kroky a činnosti, počínaje projektem Rozvojových auditů NZDM a konče seminářem, na němž byly definitivně dokončeny standardy NZDM včetně definování „nízkoprahovosti“ a dalších pojmů týkajících se NZDM.*“

Další stěžejní událost nastala v roce 2000, kdy byla NZDM zařazena do typologie sociálních služeb Ministerstva práce a sociálních věcí, což umožnilo čerpání peněz vyčleněných v rozpočtu na sociální služby. V roce 2006 byla terénní sociální práce a NZDM zařazeny mezi služby sociální prevence v zákoně č. 108/2006 Sb.

3.4.2.4 Čtvrtý mezník

Čtvrtý a poslední mezník nastal v roce 2005, od tohoto roku ČAS a Národní vzdělávací fond za podpory Evropského sociálního fondu spolupracují na projektech pro vzdělávání pracovníků a odborníků v NZDM. *„Dalším cílem projektů je připravit poskytovatele těchto služeb na inspekce sociálních služeb, jak je definuje zákon o sociálních službách, a nastartovat u nich proces zavádění standardů kvality do praxe.“*

3.4.3 Klientela

Klientelu NZDM tvoří děti a mladiství, kteří se určitým způsobem vymykají z života většinou veřejnosti chápaného jako pokojný a uspořádaný. Tito lidé mohou být ohroženi sociálně patologickými jevy, jako jsou například: kriminalita, užívání návykových látek, jakýkoli projev diskriminace či násilí.⁴⁷

---

⁴⁷ JEDLIČKA, Richard et al. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. 2004, s. 368-395

Hájek⁴⁸ tuto myšlenku rozvíjí: „*Drogové závislosti, gamblerství, nesnášenlivost, agresivita apod. jsou dlouhodobé trendy vývoje společnosti a je nutné na ně reagovat ve výchovném působení. Skupiny dětí, u nichž je riziko k sociálně patologické činnosti: děti bez zájmu; děti, které sice navštěvují některé organizované zájmové činnosti, většinou na přání rodičů, ale neztotožňují se s nimi (i u těchto dětí je možný únik k drogám či jiným zástupným aktivitám).*“

Dále se také mohou ocitnout v tíživé životní situaci vyvolané špatnými vztahy v rodině či mezi vrstevníky, nízkou životní a sociální úrovní, zdravotním handicapem či dalšími možnými problémy v rodině nebo zaměstnání. Oddělení od většinové společnosti mohou být také díky vyhraněnému životním stylem. Sem můžeme zařadit příslušnost k subkulturním nebo náboženským skupinám.⁴⁹

Zákon o sociálních službách⁵⁰ definuje nepříznivou sociální situaci takto: „*nepříznivou sociální situací oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením*“

Celkově lze situaci shrnout tak, že jsou klienti ohroženi určitým rizikem, proto je nutné na ně pohlížet a přistupovat k nim jako k rizikovým jedincům a ono riziko identifikovat. Pedagogický slovník vysvětluje pojem rizikové dítě dvěma způsoby. V prvním případě je na pojem pohlíženo pohledem speciální pedagogiky a označuje dítě, u kterého bylo lékaři během vývoje zjištěno podezření na možné psychické nebo fyzické postižení. Pro tuto práci bude však významný pouze výklad v pojetí sociální pedagogiky, tedy dítě jakožto jedinec z rizikové skupiny. Riziko zde označuje pravděpodobné sociální selhání, tedy možný neúspěch při snaze začlenit se do společnosti.⁵¹

---

⁴⁸ HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 2008, s. 192

⁴⁹ JEDLIČKA, Richard et al. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. 2004, s. 368-395

⁵⁰ *Zakonyprolidi.cz*: 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách [online]. AION CS, c2010-2020 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586/zneni-20200101>

⁵¹ PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. 2013, s. 247-248

Křováčková⁵² k riziku: „*Radíme sem nežádoucí působení rodinného prostředí, špatné sourozenecké vztahy, problematickou socioekonomickou situaci rodiny, zdravotní oslabení, nízkou příležitost ke vzdělání či nevhodné klima školy.*“

„*Za rizikovou může být považována skupina spojená nějakým abstraktním znakem (např. kriminálním chováním) nebo skutečná skupina lidí, kteří spolu tráví čas něco spolu dělají.*“ Průcha⁵³ dále rozvíjí myšlenku vzniku těchto skupin, kdy je pojítka mezi jednotlivci pouze lokálního charakteru. Míjí tím například spolužáky z jedné třídy či školy. Dochází-li k delikventnímu chování těchto pouze lokalitou propojených skupin, jedná se ve valné většině případů o přestupkové či trestné skutky jen málokdy se opakující. Jinak tomu však je v momentě, kdy je skupina vedena ideologií nebo nějakým vyšším cílem a nejedná se tedy pouze o partu dětí ze sousedství. Ideou vedené skupiny mohou své členy podněcovat například k násilí vedenému proti jiným skupinám osob, své delikventní chování dobře organizovat a považovat ho za jakési vyšší dobro. Někteří mohou být vedeni touhou vymezit se vůči společnosti a snaží se najít sami sebe v nejrůznějších subkulturách, kde nemusí být vystaveni projevům násilí, ale jiným ohrožením, jako je například alkohol či užívání drog.

„*Podle sociologických teorií neexistuje jednotná kultura mládeže. Subkultury se vyznačují především osobitým životním stylem, kulturou a hodnotami, jež vznikají v opozici vůči tzv. kultuře majoritní. Tento základní rys, totiž vztah mezi subkulturou a majoritou, je alfou a omegou většiny skupin. Samotná subkultura tak nabývá na významu převážně v tomto vztahu, přičemž svůj vznik a další opodstatnění z něj odvozuje.*“⁵⁴

---

⁵² KŘOVÁČKOVÁ, B. a kol. *Pedagogický a psychologický slovník: terminologický slovník zaměřený na primární a preprimární vzdělávání.* 2014, s. 96

⁵³ PRŮCHA, J. ed. *Pedagogická encyklopedie.* 2009, s. 388

⁵⁴ KLÍMA, Petr, ed. *Kontaktní práce: antologie textů České asociace streetwork.* 2009, s. 103

3.4.4 Služby

Hájek⁵⁵ uvádí čtyři základní formy služeb, jimiž musí každé nízkoprahové centrum disponovat:

3.4.4.1 Volný vstup a pobyt

Zprvé musí být garantován volný vstup a pobyt v zařízení podle osobních potřeb klienta. Tím je jim umožněno využít výhod, kterých jim na ulici nemůže být dopřáno, patří sem sociální zařízení nebo úkryt před deštěm, v zimním období před chladem. Mohou sem volně přijít a trávit zde svůj čas, plnit si osobní povinnosti a zájmy, dělat ve škole zadané domácí úkoly, připravovat se na výuku v následujících dnech, číst si knihy a časopisy. Pobývat zde však mohou, aniž by využili jakoukoli z nabízených aktivit. Zkrátka zde naleznou útočiště, pokud zrovna jinde nemohou nebo nechtějí být.

3.4.4.2 Volnočasové aktivity

Zadruhé jsou v nabídce volnočasové aktivity. Respektuje se zde ovšem osobní volba zúčastněných, nejsou tedy nuceni se těchto aktivit účastnit a jejich zapojení vychází ze svobodné volby. Pokud se klienti rozhodnou zapojit se, je jim zdarma poskytnuto vybavení centra, které mohou využít. K dispozici jim jsou například deskové nebo jiné společenské hry, případně sportovní náčiní, dovoluji-li to kapacity konkrétního zařízení. Pro skupinové sportovní vyžití bývá k dispozici stolní tenis či stolní fotbal nebo šipky. V zařízeních bývají standardním vybavením přinejmenším základní výtvarné potřeby pro umělecké vyžití. Stejně tak centra poskytují možnost pro vlastní realizaci, pro jejíž uskutečnění není nutno používat nabízené vybavení. V tomto případě hovoříme o samotných prostorách a zázemí, kde se aktivní jedinec může dle své potřeby projevit. Nízkoprahové zařízení takto umožňuje dětem aktivně se vyžít, pokud nemají kde a jak.

ČAS⁵⁶ k volnočasovým činnostem uvádí následující: Aktivity poskytující náplň volného času jsou v NZDM děleny do pěti skupin dle náročnosti a zapojení pracovníků

---

⁵⁵ HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 2008, s. 150-152

zařízení. První skupina je označována za základní jednoduché instrumentální aktivity, do nichž se pracovníci nezapojují. Spadá sem například kresba, poslech hudby či sledování filmu dle klientovy volby apod. Následují složitější volnočasové aktivity, které se od první skupiny liší pouze obtížností. Třetí skupinou jsou akce vzniklé z iniciativy samotných uživatelů. Zde už probíhá interakce mezi uživateli a pracovníky, stále je však větší aktivita na straně uživatelů. Ti jsou pod dohledem nabádáni k větší samostatnosti a zvýšení organizačních schopností. Koncerty, sportovní turnaje, výjezdní akce apod. tvoří čtvrtou skupinu a organizaci mají v kompetenci pracovníci s případnou výpomocí od uživatelů. Pátou a poslední skupinou jsou pravidelné i nepravidelné dílny pořádané pod dozorem lektora.

3.4.4.3 Sociální služby

Zatřetí nabízí sociální služby založené na kontaktní práci mezi klienty a pracovníky nízkoprahového centra. Základní je odbourat hranice, dát najevo, že se zde klient nemusí ničeho bát, navázat kontakt a zjistit jeho individuální potřeby. Pracovník vykonávající službu je schopen kdykoli během své služby reagovat na klientovy nově vzniklé nesnáze a poskytnout mu pomoc při jejich řešení. Pracovníci těchto zařízení jsou vyškoleni na podobné situace, disponují schopností se orientovat v nastalých problémech, provedou s dotyčným rozbor vzniklé situace, nabídnou mu možná řešení, která jsou vždy přizpůsobena konkrétním podmínkám. U každého řešení společně řeší pravděpodobné dopady toho či onoho rozhodnutí. Jsou-li dostatečné podmínky, je možné uspořádat skupinové sezení s dětmi, které spojují obdobné problémy. Zde se však může projevit problém se spoluprací. Někteří mohou mít vybudovanou důvěru pouze k pracovníkovi zařízení a mohou se stydět popsat svou situaci před ostatními dětmi.⁵⁷

---

⁵⁶ ČESKÁ ASOCIACE STREETWORK, O.S. POJMOSLOVÍ Nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (NZDM) [online]. 9.1.2008, , 20 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z:

https://archiv.streetwork.cz/images/download/Pojmoslovi_text.pdf

⁵⁷ HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 2008, s. 150-152

ČAS⁵⁸ dále konkretizuje sociální služby. Kontaktní práce je specifický druh kontaktu s uživatelem, který vede ke vzniku vzájemné důvěry, jejímu dalšímu rozvíjení a seznámení klienta se všemi dostupnými službami v rámci NZDM. Nejčastější formou je rozhovor jak v klientovi přirozeném prostředí, tak i prostorách NZDM. „*Uživatel se neúčastní programu v klubu, pracovník za ním přichází a ptá se proč tomu tak je, snaží se zjistit, co by ho případně zajímalo atd.*“

Poradenství probíhá formou rozhovoru, při němž se řeší klientovy aktuální problémy. Po společné konzultaci pracovník poskytne informace a rady s cílem zvýšit klientovy kompetence k vyřešení dané situace. Nejčastějšími tématy jsou vztahy, rodina, sex, návykové látky, škola a volný čas. Nejsou však nijak omezená a vždy jsou přizpůsobena potřebám klienta.

Informační servis je pracovníkem prováděné poskytování informací nejrůznějšího charakteru dle přání klienta. „*Uživatel má zakázku, že chce brigádu. Uživateli jsou předány telefonní čísla na podniky, kde se může informovat o možnosti brigády*“

Situační intervence je „*Sociálně pedagogická práce v situacích s výchovným obsahem, které vznikají v prostoru zařízení.*“ Jedná se většinou o zpětnou vazbu k právě vzniklé situaci v zařízení. Důležitou úlohou pracovníka je využít výchovný potenciál, který situace přináší, a důsledně dle něj reagovat. V pozitivních situacích otevřeně pochválit a ocenit, v negativních s klientem rozebrat možné důsledky jeho chování.

Krizová intervence (pomoc v krizi) je diagnosticko-terapeutický přístup při řešení krizové situace v klientově životě. Každý pracovník může v této situaci konat jen dle své kvalifikace. Nekvalifikovaný pracovník může poskytnout pouze akutní intervenci a klienta dále odkázat na odborníka. Kvalifikovaný posuzuje aktuální psychický stav, s klientem vede rozhovor o příčinách vzniku krizového stavu a možných řešeních, do kterých taktéž patří i odkázání k odborníkovi. Krize jsou často způsobeny silně negativním emočním prožíváním, jako je strach, úzkost, vztek atd. „*Poskytnutí pomoci v traumatizující události,*

---

⁵⁸ ČESKÁ ASOCIACE STREETWORK, O.S. POJMOSLOVÍ Nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (NZDM) [online]. 9.1.2008, s. 5-8, 13-15, 20 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: https://archiv.streetwork.cz/images/download/Pojmoslovi_text.pdf

kteřou uživatel nezvládá řešit obvyklým způsobem (úmrtí, rozvod rodičů, znásilnění, životní neúspěch, rozchod s partnerem atp.)“

3.4.4.4 Prevence

Čtvrtou formou služeb jsou aktivity a činnosti zaměřené na prevenci. Pořádají se kurzy zaměřené na lepší orientaci v základních sociálních dovednostech směřujících k prevenci sociálně patologických jevů. Nabízené programy pomáhají předcházet rizikům vznikajícím s experimentováním mládeže s návykovými látkami, alkoholem i drogami, možnou šikanou či agresivitou mezi vrstevníky.⁵⁹

Programy specifické prevence probíhají formou besed na konkrétní témata o možných ohrožujících faktorech. Účastní se nejen odborníci na problematiku, ale i osoby, které jsou danou problematikou zasaženy. Příkladem jsou programy prevence užívání omamných látek, sexuálního zneužívání či prevence gamblerství.⁶⁰

3.4.5 Financování

3.4.5.1 Státní podpora

Základním zdrojem příjmu NZDM jsou finanční prostředky poskytované ze státního rozpočtu formou dotačních programů určených na financování sociálních služeb. Způsob financování upravuje zákon o sociálních službách. Ten udává, že jsou tyto účelové dotace poskytovány krajům na financování „*běžných výdajů souvisejících s poskytováním základních druhů a forem sociálních služeb v rozsahu stanoveném základními činnostmi u jednotlivých druhů sociálních služeb.*“⁶¹

Zastupitelstvo kraje dále rozhoduje dle zvláštních právních předpisů a předpisů Evropské unie o veřejné podpoře, kterým poskytovatelům sociálních služeb a v jaké míře finanční dotace přidělí. Kraj zpracovává střednědobý plán rozvoje sociálních služeb kraje.

---

⁵⁹ HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 2008, s. 150-152

⁶⁰ ČESKÁ ASOCIACE STREETWORK, O.S. POJMOSLOVÍ Nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (NZDM) [online]. 9.1.2008, s. 7, 20 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: https://archiv.streetwork.cz/images/download/Pojmoslovi_text.pdf

⁶¹ [Zakonyprolidi.cz](https://www.zakonyprolidi.cz/): 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách [online]. AION CS, c2010-2020 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586/zneni-20200101>

Ten předkládá ministerstvu s žádostí o poskytnutí výše dotace na příslušný rozpočtový rok a předkládá i předpokládaný požadavek na následující dva rozpočtové roky. „*Výši dotace kraji stanoví ministerstvo ve výši procentního podílu kraje na celkovém ročním objemu finančních prostředků vyčleněných ve státním rozpočtu na podporu sociálních služeb pro příslušný rozpočtový rok*“⁶²

O finanční podporu ze státního rozpočtu lze žádat nejen u ministerstva práce a sociálních věcí, ale i dalších ministerstev. Ministerstvo vnitra lze požádat o podporu programů prevence kriminality, toto je však podmíněno doporučením příslušného města. Dále je možno uvést ministerstvo zdravotnictví, školství, tělovýchovy a mládeže i Mezirezortní protidrogovou komisi.⁶³

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vypisuje dotované programy, které mají za cíl: „*podporu rozvoje nestátního neziskového sektoru v oblasti práce s dětmi a mládeží; podporu vytváření nabídky volnočasových aktivit pro organizované i neorganizované děti a mládež zajišťované NNO; podporu mimoškolních zájmových aktivit, participace a dobrovolné práce s dětmi a mládeží*“⁶⁴

3.4.5.2 Nestátní podpora

Sponzoring je jednou z možností, jak lze sociální služby financovat pomocí peněz ze soukromého sektoru. Velký sociologický slovník⁶⁵ definuje sponzorství jako zvláštní případ daru jak v peněžní, tak i nepeněžní formě poskytnutý veřejným institucím i soukromníkům na financování vědy, kultury, účely sociální, humanitární, charitativní atd. a je též uznáváno jako financování obecně prospěšných neziskových aktivit.

Bednářová⁶⁶ uvádí tyto konkrétní formy sponzorských darů: „*peněžní (darování určité finanční částky), materiální neboli věcnou (darování konkrétní věci,*

---

⁶² Zakonyprolidi.cz: 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách [online]. AION CS, c2010-2020 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586/zneni-20200101>

⁶³ BEDNÁŘOVÁ, Z. a PELECH, L. *Slabikář sociální práce na ulici: supervize, streetwork, financování*. 2003, s. 27

⁶⁴ HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. 2008, s. 150

⁶⁵ PETRUSEK, M., MAŘÍKOVÁ, H. a VODÁKOVÁ, A. *Velký sociologický slovník*. 1996, s. 1209

⁶⁶ BEDNÁŘOVÁ, Z. a PELECH, L. *Slabikář sociální práce na ulici: supervize, streetwork, financování*. 2003, s. 30

kteřou organizace potřebuje, často jde o darování výrobku sponzorské firmy), nemateriální (zpravidla ve formě služby, kterou sponzorská firma nabízí veřejnosti, např. zdarma tisk letáků, grafické služby, překlady apod.)“ Ke sponzorství vede společnosti vícero důvodů. Jako první lze uvést snížení základu pro výpočet daně z příjmů. Zákon o daních z příjmů⁶⁷ uvádí, že dary lze poskytnout právnickým i fyzickým osobám a hodnotu tohoto daru je možné odečíst od základu daně, pokud „úhrnná hodnota bezúplatných plnění ve zdaňovacím období přesáhne 2 % ze základu daně anebo činí alespoň 1000 Kč.“

Dalším důvodem je vytváření dobrého jména v očích veřejnosti. Přestože se politika firem může tvářit, že takto konají jen z ušlechtilých důvodů, je v jejich vlastním zájmu, aby si veřejnost spojovala danou firmu s konkrétní organizací nebo projektem, který podpořila. Organizace na oplátku nabízí různé formy informování o této podpoře a uvádí jméno sponzora například ve všech svých propagačních materiálech, na webových stránkách organizace, při veřejných akcích sponzora jmenují atd. Výraznou snahu o naklonění si veřejnosti projevují subjekty, jejichž podnikání se může určitému spektru společnosti neetické. Konkrétně se může jednat o tabákový, ropný a chemický průmysl, subjekty podnikající v oblasti hazardu, či ostatních činnostech, které negativně dopadají na životní prostředí či zdraví lidí.

Sponzorství podobné je individuální dárcovství, které může mít opět jak formu finanční, tak věcnou. „Častým příkladem dárcovství je také věnování nábytku, počítače, dárků pro klienty na Vánoce apod.“⁶⁸

Dalšími možnými formami získávání peněz jsou granty, jejichž důležitost a nezastupitelnost již byla popsána v předchozích kapitolách, vlastní činnost či veřejná benefiční akce.⁶⁹

---

⁶⁷ Zakonoproliidi.cz: 586/1992 Sb. Zákon o daních z příjmů [online]. AION CS, c2010-2020 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://www.zakonoproliidi.cz/cs/1992-586/zneni-20200101>

⁶⁸ BEDNÁŘOVÁ, Z. a PELECH, L. *Slabikář sociální práce na ulici: supervize, streetwork, financování*. 2003, s. 30-32

⁶⁹ Tamtéž, s. 28-29

3.5 Instituce

Velký sociologický slovník⁷⁰ definuje instituci ze sociologického i antropologického pohledu jako v dané kultuře předávaný a obecně praktikovaný způsob jednání. Je nezbytné vymezit odlišnost instituce a organizace. „*Jestliže instituce znamená v podstatě způsob, jakým lidé provádějí určitou činnost, organizace jsou tvořeny lidmi, kteří určitou činnost institucionalizovaným způsobem provádějí. Kulturní instituce představují pravidla jednání gramaticky správná v dané kultuře, organizace jsou provozovány lidmi, kteří tato pravidla přijímají jako závazná.*“

3.5.1 Malinowského teorie instituce

Antropolog Bronislaw Malinowski byl zastáncem funkcionalistického přístupu při studiu kultury a společnosti, který byl postaven na teorii potřeb. Malinowski rozlišuje tři základní úrovně potřeb, které je možné nalézt napříč všemi kulturami, a proto je lze považovat za univerzální. Hierarchicky jsou seřazeny sestupně, kde jsou na první úrovni základní biologické potřeby, následují instrumentální potřeby a na třetí úrovni se nachází symbolické a integrativní potřeby. Vznikem a uspokojováním těchto potřeb tak vzniká nové prostředí zvané kultura. „*Podle Malinowského je uspokojování potřeb realizováno prostřednictvím organizovaných činností, které se sdružují v instituce a celé systémy. Kultura vystupuje jako systém, který se skládá z částečně autonomních a částečně koordinovaných institucí.*“ Malinowski také nově definoval pojem funkce, který popisuje celkový výsledek činnosti organizace.⁷¹

Malinowski⁷² uvádí, že žádná instituce neexistuje jen tak sama o sobě, ale je tvořena systémem hmotných a nehmotných prvků, které tvoří její strukturu. Tato struktura se skládá z charty (charter), personálu (personnel), norem (norms), materiálního zařízení (materiál apparatus), aktivit (activities) a funkcí (function). Právě těchto šest prvků je zkoumáno při analýze instituce. Charta je definována jako systém hodnot a cílů,

---

⁷⁰ PETRUSEK, M., MAŘÍKOVÁ, H. a VODÁKOVÁ, A. *Velký sociologický slovník*. 1996, s. 435

⁷¹ SOUKUP, V. Antropologie funkcionalistická. Sociologická encyklopedie [online]. 10.12.2017 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Antropologie_funkcionalistick%C3%A1

⁷² MALINOWSKI, B. *A scientific theory of culture and other essays*. 1960, s. 52-53

kvůli kterým se lidé sdružují. Personál tvoří skupina založena na principech uznávání autorit a pravidel, vykonávání funkcí a přijímání práv a povinností plynoucích z účasti v organizaci. Pro správné fungování je nezbytné, aby si její členové osvojili právní, mravní a morální normy, na nichž daná instituce stojí. Materiální vybavení je zde chápáno jako majetek a nástroje nutné k výkonu aktivit a prostředí, kde k němu dochází. Samotné aktivity je pak možné uskutečňovat řádně pouze při dodržení výše zmíněného.

4 Praktická část

4.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, zda nezisková organizace JAHODA, z. ú. plní své veřejné poslání z hlediska trávení volného času mládeže a zda má k tomu dostatek prostředků.

4.2 Metodika výzkumu

Cíle práce budou naplňovány prostřednictvím ověřování dat získaných studiem dokumentů, účetních výkazů, zveřejňovaných údajů, rozhovory s personálem a klienty, dotazníkovým šetřením a pozorováním v terénu. Data byla analyzována metodou analýzy institucí dle Malinowského, kdy se provádí kvalifikovaný odhad, zda je poslání plněno. Současně se posuzuje, zda organizace má pro tento účel dostatek prostředků (prostory, zařízení, finance, personál, pravidla).

Pro hodnocení byly vytvořeny dvě tabulky s hodnotící stupnicí, první pro hodnocení aktivit a druhá pro hodnocení dostatku prostředků. Konkrétní známky budou uděleny na základě autorova hodnocení a výsledků z dotazníkového šetření, které bylo provedeno mezi zaměstnanci JAHODA, z. ú.

Tabulka 1 Hodnocení činností instituce

Známka	Popis hodnocení
1	Výborně = Činnost je zcela v souladu s vytyčeným posláním.
2	Chvalitebně = Činnost je v souladu s vytyčeným posláním, existují však mírné nedostatky.
3	Dobře = Činnost je v souladu s vytyčeným cílem jen částečně, je proto nutné napravit nedostatky.
4	Dostatečně = Činnost se téměř míjí s vytyčeným cílem, existují velké nedostatky
5	Nedostatečně = Činnost se naprosto míjí s cílem, k němuž by měla směřovat.

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 2 Hodnocení prostředků instituce

Známka	Popis hodnocení
1	Výborně = neexistují nedostatky
2	Chvalitebně = mírné nedostatky
3	Dobře = ještě přijatelné nedostatky, ale potřebné řešit
4	Dostatečně = stále ještě schopné fungování, ale existují velké nedostatky
5	Nedostatečně = enormní nedostatky, neschopnost fungování

Zdroj: Vlastní zpracování

4.3 Praha 14

4.3.1 Vznik

Na základě usnesení Zastupitelstva Hlavního města Prahy č. 41/14 ze dne 23. 6. 1994 vznikla vyhláška č. 12/1994 Sb. hl. m. Prahy upravující dosavadní znění, s jejíž platností od 18. 11. 1994 Praha bude nově dělit na 57 městských částí. Tímto vzniká území Městské části Prahy 14 na severovýchodním okraji hlavního města, které se skládá z katastrálního území Kyje, Hostavice, Černý Most a částečně Hloubětín.⁷³

4.3.2 Území

Celková rozloha, na níž se Praha 14 nachází, činí 1352,7 ha. Jednotlivá území se na celku podílí takto: Černý Most 210 ha (16%), Hloubětín 375,6 ha (28%), Kyje 569,5 ha (41%) a Hostavice 197,6 ha (15%).⁷⁴

Černý Most od ostatních částí odlišuje především fakt, že je tvořen výhradně panelovými sídlišti, jejichž výstavba započala v 70. a 80. letech 20. století, což z něj dělá nejmladší část Prahy 14. Ostatní části spojuje obdobný poznávací znak, historické jádro

---

⁷³ Vznik městské části. Úřad městské části Praha 14 [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/uvod-o-praze-14/vznik-mestske-casti>

⁷⁴ Území Prahy 14. Úřad městské části Praha 14 [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/uvod-o-praze-14/uzemi-mestske-casti/>

původních obcí obestavěné panelovými sídlišti. Zhruba 2/3 katastrální výměry Hloubětínu spadají pod správu Prahy 14, konkrétně se jedná o Nový a Starý Hloubětín, Za horou, sídliště Lehovec a sídliště Hloubětín. Zástavbu tvoří sídliště, rodinné domy a ve Starém Hloubětíně i selské usedlosti a velkostatky, přičemž jedna z nejstarší zmínek o Hloubětínu je datována do roku 1257. K Praze byl připojen roku 1922. Kyje se staly součástí Prahy roku 1968. Zástavba je obdobná jako v případě Hloubětína, nachází se zde však nejstarší stavba na celém území městské části, a to románský kostel sv. Bartoloměje. Hostavice byly k Praze připojeny ve stejném roce jako Kyje. Opět se skládají z nových sídlišť i původní obce Hostavice poprvé zmíněné v roce 1432. Český statistický úřad eviduje na celkovém území městské části 46 140 obyvatel.⁷⁵

4.3.2.1 Černý Most I

Sídliště na území pražského Černého Mostu bylo v průběhu svého vzniku rozloženo do více výstavbových etap. Původně počítalo s jednorázovou výstavbou, při níž vzniklo sídliště v okolí stanice metra Rajska Zahrada, dnes označované jako Černý Most I – Rajska Zahrada. V roce 1973 byla vypracována podrobná studie územního plánu, při níž se počítalo s výstavbou pouze 1780 bytů na rozloze 21,44 ha pro 5340 nájemníků.⁷⁶

4.3.2.2 Černý Most II

V roce 1986 byla započata realizace Černého Mostu II, která byla rozložena do čtyř etap a označena jako stavba I. až IV. Dle původních plánů se mělo území Černého Mostu II. rozkládat na ploše o celkové rozloze 192 ha. Právě kvůli mnohonásobně větší rozloze oproti Černému Mostu I musela být součástí nového projektu také větší občanská vybavenost. Každá stavba se měla skládat z bloků obytných budov s vnitroblokem, který by v sobě obsahoval jesle, mateřskou a základní školu a pro volnočasové vyžití také sportoviště a park. Míst pro trávení volného času bylo v plánu mnoho, nepodařilo se je

---

⁷⁵ Vznik městské části. Úřad městské části Praha 14 [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/uvod-o-praze-14/vznik-mestske-casti>

⁷⁶ PAVLOVÁ, J. *Analýza vývoje sídliště Černý Most: (se zaměřením na vnitroblok „Vybíralova“ a nejbližší okolí)* [online]. 14.12.2015, s. 5-9, 62 [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: [http://www.vybiralka25.cz/wp-content/uploads/odborne_analyzy/analyza_urbanistico_architektonickeho_vyvoje_\(2\).pdf](http://www.vybiralka25.cz/wp-content/uploads/odborne_analyzy/analyza_urbanistico_architektonickeho_vyvoje_(2).pdf)

však včas realizovat a po roce 1989 se od původních záměrů upustilo. K nikdy nepostaveným objektům lze uvést společenské centrum s biografem, knihovnou a společenským sálem, krytý bazén, tělocvičny, tenisové kurty, atletické hřiště a první oficiální cyklostezku v Praze.⁷⁷

4.3.3 Instituce věnující se volnému času dětí a mládeže

4.3.3.1 Cikne Čhave

Cikne Čhave (v překladu „malé děti“) je romské občanské hnutí založené v roce 2004 a sídlící v pražském Hloubětíně. Sdružení, určené pro děti bez ohledu na věk, provozuje kroužky, soutěže, výstavy, doučování, organizuje přednášky zaměřené na prevenci a výlety do přírody.⁷⁸

4.3.3.2 Práčata

Na území Hloubětína působí také 35. skautský oddíl Práčata. Klubovna se nachází ve sportovním areálu TJ Slavoj Hloubětín vedle dnes již nepoužívaného fotbalového hřiště. Podstatou většiny aktivit je vzdělávání a rozvoj manuálních dovedností. Účastnit se mohou pouze chlapci, kteří jsou děleni do dvou skupin, Vlčata (2.-5. třída ZŠ) a Junáci (6.-9. třída ZŠ).⁷⁹

4.3.3.3 Junák

V Kyjích působí JUNÁK, svaz skautů a skautek ČR, konkrétně se zde nachází 84. skautské středisko s jednou jednotkou s názvem Pavouci. Pavouci se schází pravidelně každé úterý a jsou určeni pouze pro chlapce ve věku od 7 do 15 let.⁸⁰

---

⁷⁷ PAVLOVÁ, J. *Analýza vývoje sídliště Černý Most: (se zaměřením na vnitroblok „Vybíralka“ a nejbližší okolí)* [online]. 14.12.2015, s. 10-23, 62 [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: [http://www.vybiralka25.cz/wp-content/uploads/odborne_analyzy/analyza_urbanistico_architektonickeho_vyvoje_\(2\).pdf](http://www.vybiralka25.cz/wp-content/uploads/odborne_analyzy/analyza_urbanistico_architektonickeho_vyvoje_(2).pdf)

⁷⁸ Nízkoprahové kluby. Úřad městské části Praha 14 [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/deti-a-mladez/nizkoprahove-kluby-v-praze-14/>

⁷⁹ O nás. Práčata - 35. skautský oddíl Práčata [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://pracata.cz/o-nas/>

⁸⁰ Skautské oddíly na adresa: Sýkovecká, Praha 9 - Kyje | skaut.cz. Úvod | skaut.cz [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/oddil/18033/#kontaktovat-oddil>

4.3.3.4 Orion

93. pionýrská skupina Orion – turistický oddíl Orion má svou základnu na Černém Mostě. Schůzky oddílu se konají v klubovně pravidelně každé pondělí. Hlavní činností je turistika a poznávání přírody, kulturních a historických památek. Každou středu v klubovně probíhají odpoledne deskových her.⁸¹

4.3.3.5 Klub Most

Pod záštitou Domu dětí a mládeže působí na Černém Mostě klub Most. Přístupný je každý všední den pro děti od 7 do 15 let. Pravidelně jsou zde pořádány výtvarné, dramatické, sportovní a rukodělné aktivity, to vše pod dozorem pedagogických pracovníků. Mimo pořádané akce jsou dětem k dispozici deskové a karetní hry, stolní počítač s připojením na internet, herní konzole, stolní fotbálek a sportovní vybavení na fotbal, basketball, stolní tenis, volejbal, pétanque, kromet a další. Nabídka sportovního využití je takto pestrá, jelikož se klub nachází v areálu bývalé školky s velkou zahradou a hřištěm.⁸²

4.3.3.6 Autobus

Nízkoprahový klub Autobus, zaštitěný organizací Neposedá, z.ú., se nachází v oblasti sídliště Jahodnice, které leží na území Kyjí a Hostavic. Klub nabízí zdarma volnočasové a vzdělávací aktivity, poradenství a ostatní nízkoprahové služby pro děti a dospívající od 9 do 26 let. Klub je klientům k dispozici od pondělí do čtvrtka vždy od 13:00 do 18:00. Kromě klubu se pracovníci Autobusu věnují ještě terénní práci přímo na ulici, při níž sami vyhledávají děti a mládež ohrožené rizikovými faktory, a to vždy od úterý do čtvrtka od 13:00 do 18:00. Neposedá, z.ú. provozuje na stejně postaveném

---

⁸¹ 93.PS - turistický oddíl Orion | NĚCO O NÁS. 93.PS - turistický oddíl Orion | ÚVOD [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <http://www.93-oddilorion.wbs.cz/NECO-O-NAS.html>

⁸² Nízkoprahové kluby. Úřad městské části Praha 14 [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/deti-a-mladez/nizkoprahove-kluby-v-praze-14/>

modelu ještě klub HoPo v Horních Počernicích. Organizace svou činností pokrývá nejen část Prahy 14, ale i Prahy 21, Klánovic a Běchovic.⁸³

4.3.3.7 Pacific

Nízkoprahový klub Pacific, sídlící na Černém Mostě poblíž stanice metra Rajska zahrada, nabízí volnočasové aktivity, poradenství a ostatní nízkoprahové služby dětem a mládeži od 6 do 18 let z Černého Mostu a okolí, to vše pod záštitou komunitního centra Motýlek. Každý čtvrtek se pracovníci věnují terénní práci na ulici. V pondělí je otevřeno od 15:00 do 19:00, od úterý do pátku, kromě čtvrtku, je klub otevřen od 14:00 do 18:00. Zvláštností tohoto klubu je, že některé dny v týdnu je otevřeno jen pro děti, některé zase jen pro mládež.⁸⁴

4.3.3.8 JAHODA, z. ú.

JAHODA, z.ú. je nezisková organizace činná v oblasti komunitních rodinných center, jeslí, školky, nízkoprahových klubů a terénního programu pro děti a mládež. Jahodě, z. ú. bude věnována celá samostatná kapitola této práce.⁸⁵

4.4 JAHODA, z. ú.

4.4.1 Vznik a historie

JAHODA vznikla v roce 1997 jakožto projekt studentů oboru sociální práce na Vyšší odborné škole sociálně právní, sídlící v Praze 10 v Jahodové ulici, odtud vznikl název JAHODA. Za cíl si vytyčili vytvořit instituci, která se bude věnovat znevýhodněným dětem, konkrétně těm, které žily se svými matkami v azylových domech. Právě do azylových domů začali sociální pracovníci za dětmi docházet a organizovat pro ně jednorázové i pravidelné akce, výlety a tábory se snahou vyplnit smysluplně jejich volný

---

⁸³ Autobus- NZDM klub a terén pro dospívající - Praha 14, 21 | Neposedá, z.ú. Neposedá, z.ú. - Sociální služby - Praha 14, 20, 21 [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://neposeda.org/autobus/>

⁸⁴ Pro návštěvníky klubu - Komunitní centrum Motýlek Praha 9. KC Motýlek - Komunitní centrum Motýlek Praha [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.motylek.org/cz/nizkoprahovy-klub-pacific/pro-navstevniky-klubu>

⁸⁵ Kluby a oddíly. Úřad městské části Praha 14 [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/deti-a-mladez/kluby-a-oddily-v-praze-14/>

čas. To vše se odehrávalo na dobrovolném zapojení pracovníků. Takto skupina fungovala až do roku 2002, kdy se jí podařilo vyjednat s městskou částí Praha 14 dohodu o spolupráci a vzniku dětského klubu Jahoda ve Vybíralově ulici na Černém Mostě. Takto získané zázemí pomohlo k dalšímu rozvoji instituce a v následujících dvou letech se rozšířila o rodinné centrum Jahůdka pro rodiče s dětmi, klub Džagoda a za dalších pět let vznikl terénní program. Po rekonstrukci v roce 2012 vznikla v prostorách školka a následně i jesle. Poté, co se na Černém Mostě podařilo pokrýt volný čas dětí a mládeže všech věkových kategorií, a to za pomoci jeslí od jednoho roku a klubu Džagoda do 26 let, rozšířila JAHODA, z. ú. svou působnost na Prahu 2, kde otevřela komunitní a rodinné centrum, školku a družinu pro první stupeň základní školy.⁸⁶

4.4.2 Institucionální analýza JAHODA, z. ú.

4.4.2.1 Charta

Z veřejně dostupné Sbírkou listin⁸⁷ a přílohy k účetní závěrce, sestavené k 31. 12. 2018, je jmenován následující seznam společensky a hospodářsky užitečných činností, které bude zapsaný ústav provozovat jako svou hlavní činnost:

- *„poskytování sociálních služeb, zejména znevýhodněným dětem, mladým lidem a rodinám*
- *pořádání aktivit pro děti a mládež ve volném čase*
- *vytváření prostoru pro aktivity veřejnosti a obyvatel lokality, kde má ústav sídlo, případně v dalších lokalitách, formou komunitní práce.*
- *Provoz dětské skupiny“*

Zapsaný ústav může provozovat obchodní závod, jinou vedlejší činnost nebo být zakladatelem či společníkem v obchodní společnosti s cílem zajistit prostředky pro provoz svých zařízení a realizaci svých programů.

---

⁸⁶ HAVLOVEC, V. *Linka č. 141: Černý Most, sídliště, které se stalo legendou.* 2019, s. 130-131

⁸⁷ Veřejný rejstřík a Sbírkou listin - Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Veřejný rejstřík a Sbírkou listin - Ministerstvo spravedlnosti České republiky [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=727880&typ=PLATNY>

Tabulka 3 Hodnocení plnění poslání

Předmět hodnocení	Známka	Popis hodnocení
Dodržování činností	1	Výborně = neexistují nedostatky
Celková známka	1	

Zdroj: Vlastní zpracování

Za plnění hospodářsky a společensky užitečných činností byla JAHODA, z. ú. ohodnocena výborně. První bod plní zcela díky činnostem obou nízkoprahových klubů, terénních pracovníků, animátorů a rodinných komunitních center. Druhý je naplňován opět díky činnostem klubů, terénních služeb a festivalem Strawberry fields. Třetí bod je plněn díky festivalu a komunitním rodinným centrům. Čtvrtý bod pak naplňuje provozování dětských skupin, jeslí a školek na Černém Mostě, Vinohradech, Albertově a v soukromé školce Justinka. Výsledná známka je 1.

4.4.2.2 Personál

Data o personálním zajištění byla získána z výroční zprávy za rok 2018⁸⁸, Sbírký listin, účetní závěrky a jejích příloh a internetových stránek organizace.

4.4.2.2.1 Zakladatelé (zřizovatelé)

- Tomáš Jindříšek, Na Maninách 1062/24, Praha 7
- Václav Lintymer, Zvonková 2644/15, Praha 10
- Jiří Maier, Vladivostocká 807/5, Praha 10

4.4.2.2.2 Ředitelka

Ředitelkou Jahody je již od roku 2008 Mgr. Markéta Kalinová. Až do roku 2018 byla JAHODA registrována jako obecně prospěšná společnost(o.p.s.). Roku 2018 byla změněna forma z o.p.s. na zapsaný ústav (z. ú.), což mělo za následek, že musel být správní radou zvolen nový ředitel. Na tento post byla zvolena opět Mgr. Kalinová. Ředitelem ústavu může být zvolen pouze svéprávná fyzická osoba, která nebyla odsouzena za úmyslný

---

⁸⁸ Výroční zpráva Jahoda 18. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-18-web-a-audit.pdf>

trestný čin. Ředitel je volen a odvoláván správní radou a tato funkce je neslučitelná s funkcí člena správní a dozorčí rady. Ředitel vykonává svou funkci na základě smluvního vztahu a výši odměny stanovuje správní rada.

4.4.2.2.3 Správní rada

Správní rada se skládá z pěti členů volených na období pěti let. Jejím úkolem je dohlížet na naplňování účelu, k němuž byl ústav ustaven a dbá o řádné hospodaření s majetkem ústavu. Členy správní rady jmenuje do funkce zakladatel ústavu. Do první pětičlenné správní rady byli zvoleni:

- Tomáš Jindříšek
- Václav Lintymer
- Jiří Maier
- Mgr. Hana Tryznová

4.4.2.2.4 Dozorčí rada

Dozorčí rada je kontrolním a revizním orgánem jmenovaným a odvolávaným zakladatelem. Dozorčí rada pak především dohlíží, zda správní rada vykonává působnost v souladu s právními předpisy, zakládací listinou a statutem. Kontroluje vedení účetnictví a vyjadřuje se k výroční zprávě. Dozorčí rada JAHODA, z. ú. se skládá ze tří členů, konkrétně:

- Lucie Švorcové
- Martina Pazlara
- Kateřiny Plevelové.

4.4.2.2.5 Sociální služby

Manažerkou sociálních služeb je Bc. Vendula Fendrychová, DiS., ta zde pracovala původně jako sociální pracovnice. Dnes má z pozice manažerky na starost vedení klubů Jahoda a Džagoda, Terén Jahoda, animátory v ulicích. Z produkční pozice zodpovídá a vymýšlí program pro veškeré akce pořádané Jahodou, i festival Strawberry fields.

Počet zaměstnanců jednotlivých služeb:

- NZDM Jahoda – 6 zaměstnanců
- NZDM Džagoda – 5 zaměstnanců
- Terén Jahoda – 4 zaměstnanci
- Animátoři v ulicích – 6 zaměstnanců

4.4.2.2.6 Služby pro předškolní děti a rodinu

Počet zaměstnanců jednotlivých zařízení

- Mateřská škola Jahoda (ČM) – 13 zaměstnanců
- Jahůdkové jesličky (ČM) – 6 zaměstnanců
- Komunitní rodinné centrum jahoda (ČM) – 1 zaměstnanec
- Jesle a školka Jahoda (Vinohrady) – 6 zaměstnanců
- Školka Justinka (Nové Město) – 5 zaměstnanců
- Rodinné centrum Jahůdka (Vinohrady) – 3 zaměstnanci
- Školka a jesle Jahoda (Nové Město) – 5 zaměstnanců
- Komunitní rodinné centrum (Nové Město) – 4 zaměstnanci

4.4.2.2.7 Externí spolupracovníci

S JAHODOU, z. ú. spolupracuje externě dvacet subjektů. Jedná se především o právní, marketingové, ekonomické, projektové, účetní, IT a úklidové služby a údržbu objektů.

Obrázek 1 Organizační struktura JAHODA, z. ú.

Zdroj: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2020/02/Organiza%C4%8Dn%C3%AD-struktura-2020.pdf>

Tabulka 4 Hodnocení personálního zajištění

Předmět hodnocení	Známka	Popis hodnocení
Množství pracovníků	1	Výborně = neexistují nedostatky
Vzdělání pracovníků	1	Výborně = neexistují nedostatky
Celková známka	1	

Zdroj: Vlastní zpracování

Množství pracovníků i jejich vzdělání plně odpovídá službám, v nichž je JAHODA, z. ú. činná, proto byla tato část ohodnocena celkově výborně.

4.4.2.3 Normy

4.4.2.3.1 Právní předpisy

Právní předpisy vztahující se k činnostem JAHODA, z.ú.

- Vyhláška č. 325/2015 Sb., Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které vedou jednoduché účetnictví
- Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů
- Zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině
- Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech
- Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

4.4.2.3.2 Vnitřní předpisy

Vnitřní předpisy vztahující se k činnostem JAHODA, z.ú.

- Evidenční list dětské skupiny – Posudek o zdravotní způsobilosti dítěte k přijetí do dětské skupiny
- Pravidla klubu Džagoda
- Pravidla klubu Jahoda
- Pravidla pro výběr dětí do dětské skupiny

- Provozní řád dětské skupiny Jahoda Vinohrady
- Provozní řád dětské skupiny Ministerstva spravedlnosti ČR Justinka
- Veřejný závazek NZDM Jahoda
- Veřejný závazek NZDM Džagoda
- Veřejný závazek Terén Jahoda

Tabulka 5 Hodnocení předpisů a norem

Předmět hodnocení	Známka	Popis hodnocení
Dodržování předpisů a norem	1	Výborně = neexistují nedostatky
Celková známka	1	

Zdroj: Vlastní zpracování

JAHODA, z. ú. dodržuje výše vypsané normy, proto byla ohodnocena známkou výborně.

4.4.2.4 Materiální zařízení

4.4.2.4.1 Pozemek

Data pro tuto kapitolu byla získána z volně přístupných map Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy⁸⁹ a plánu na revitalizaci části sídliště Černý Most, který byl vypracován na základě zadání tohoto institutu a dat přístupných z databáze Českého ústavu zeměměřičského a katastrálního.

Parcela, kterou JAHODA, z. ú. využívá jako zahradu, na níž se nachází i dětské hřiště volně přístupné veřejnosti, je v územním plánu označena pod číslem 232/87, druh pozemku ostatní plocha. Vlastníkem je hlavní město Praha, které svěřilo městské části Praha 14 tuto parcelu do správy. V případech, kdy chce JAHODA na tomto pozemku konat akci většího rozsahu, žádá o povolení záboru pozemku u městské části. Pro plnění běžného programu má pozemek k užívání volně k dispozici, stejně tak jako kdokoliv jiný. Výměra

⁸⁹ Informace o pozemku | Nahlížení do katastru nemovitostí. ČÚZK - Úvod [online]. [cit. 2020-03-12].

Dostupné z:

https://nahlizeniidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?encrypted=YS16IfhenST6eHTFX6hQ9oJ209qKI9SPjGIJmfq-6oDvS61UjZqQODtHOyQd-HXiT-CzYwOy-udD_X9wmESH5KWhGEtCe6hUl-ECGWyTwnjMj2ahMqTTVG_q-qeOlZjl

pozemku činí 3769 m², však v plánu revitalizace území je uvedena možnost rozšíření na úkor části sousedící parcely 232/185, čímž by se zvětšila celková plocha o přibližně 2295 m² na celkových 6064 m². Sousední parcela je tvořena betonovým pláckem, trávnikem a porostem stromů a keřů a nemá v současnosti žádné konkrétní využití. Možné rozšíření by tak nejen zvětšilo plochu zahrady, ale vznikl by i prostor pro sociální zařízení návštěvníků hřiště, kteří nyní používají to v budově Jahody.⁹⁰

Hlavní budova organizace stojí na parcele s číslem 232/86 v ulici Vybíralova 969/2, druh pozemku zastavěná plocha a nádvoří. Vlastníkem je stejně jako v případě přilehlé zahrady hlavní město Praha a svěřena do správy je městské části Praha 14.

4.4.2.4.2 Budova

JAHODA, z. ú. sídlí ve Vybíralově ulici 969/2 v budově bývalých jeslí. Jesle byly postaveny na konci 80. let společně se dvěma sousedícími mateřskými školami ve vnitrobloku sídliště v rámci třetí stavby dle návrhu Ing. arch. Hany Münzové.⁹¹

Na základě aktuální smlouvy platné od 1.1.2014 přenechává městská část Praha 14 prostor o celkové rozloze 584,9 m² nesloužící k podnikání v ulici Vybíralova 969/2 Jahodě, z.ú. na dobu neurčitou. Prostory jsou určeny pro kanceláře, nízkoprahové kluby pro děti, mládež a širokou veřejnost a Soukromou mateřskou školu Jahoda s výdejnou jídel. Výměra plochy nízkoprahových klubů včetně zázemí pro zaměstnance činí 357,4 m² a je nájemci pronajímána za částku 1,28 Kč za 1 m²/rok. Soukromá mateřská škola Jahoda využívá plochu o výměře 227,5 m² za cenu 471,36 Kč za 1 m²/rok. Výše nájemného se upravuje každý rok k 1. dubnu o nárůst inflace dle Českého statistického úřadu.

---

⁹⁰ INSTITUT PLÁNOVÁNÍ A ROZVOJE HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY. *Plán revitalizace vnitrobloku Vybíralova a jeho okolí: A. koncepční část* [online]. In: . 3.5.2017, s. 80 [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/participace/vybiralova/a_plan_revitalizace_koncepcni_cas_t.pdf

⁹¹ PAVLOVÁ, J. *Analýza vývoje sídliště Černý Most: (se zaměřením na vnitroblok „Vybíralova“ a nejbližší okolí)* [online]. 14.12.2015, s. 5-9, 62 [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: [http://www.vybiralka25.cz/wp-content/uploads/odborne_analyzy/analyza_urbanistico_architektonickeho_vyvoje_\(2\).pdf](http://www.vybiralka25.cz/wp-content/uploads/odborne_analyzy/analyza_urbanistico_architektonickeho_vyvoje_(2).pdf)

4.4.2.4.3 Dětské hřiště

Hřiště se nachází na zahradě náležící k budově ve Vybíralově 969/2. Hřiště je pod správou městské části, ale je JAHODĚ, z. ú. k dispozici pro plnění programu, je však nutno brát zřetel na to, že hřiště je volně přístupná plocha pro kohokoliv. V případě, že by JAHODA potřebovala kvůli konání akce zabrat plochu celého hřiště, žádá o povolení u městské části. Téměř veškeré původní vybavení bylo demontováno roku 2013 a ještě v tom samém roce nahrazeno vybudováním zcela nového hřiště v hodnotě 1,5 milionu korun. Na kraji u vstupu z ulice byla postavena lanovka, na druhé straně areálu na asfaltové ploše byla vytvořena hrací plocha na streetball s jedním basketbalovým košem. Zbytek hřiště je parkovými chodníky rozdělen na pět velkých pískovišť, v jejichž středu se nachází dřevěné konstrukce kombinující prolézačky, houpačky a skluzavky. Náročnost prolézaček v jednotlivých částech je přizpůsobena dětem všech věkových kategorií, jelikož hřiště využívají nejen klienti JAHODY a přilehlých školek, ale chodí sem i matky s malými dětmi přímo z ulice. Pro doprovod dětí byly přistaveny navíc lavičky. Hřiště je přístupné všem a zdarma.⁹²

4.4.2.4.4 Pixla

Projekt Pixla vznikl roku 2011 jako součást rozšíření terénní sociální práce za podpory městské části Praha 14. Na volně přístupnou nezastavěnou plochu poblíž stanice metra Černý Most byla umístěna stavební buňka, která začala sloužit jako zázemí pro terénní sociální pracovníky a také jako kontaktní centrum pro klienty. V roce 2017⁹³ společnost Metrostav darovala v rámci sponzorství JAHODĚ, z.ú. novou a modernější stavební buňku. Zapojila se i společnost Ikea, která též sponzorsky darovala do Pixly nábytek a zdarma jej nainstalovala.

---

⁹² TZ 25 - Hřiště "Jahoda" otevřeno! Úřad městské části Praha 14 [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/tz-25-hriste-jahoda-otevreno/>

⁹³ Výroční zpráva Jahoda 17. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-17-web-a-audit-M.pdf>

Tabulka 6 Hodnocení materiálního zařízení

Předmět hodnocení	Známka	Popis hodnocení
Pozemek a hřiště	2	Chvalitebně = mírné nedostatky
Budova	1	Výborně = neexistují nedostatky
Pixla	1	Výborně = neexistují nedostatky
Vybavení klubu Jahoda	1	Výborně = neexistují nedostatky
Vybavení klubu Džagoda	2	Chvalitebně = mírné nedostatky
Celková známka	1,4	

Zdroj: Vlastní zpracování

Pozemek a hřiště vykazují jen velice mírné nedostatky, přesto byly ohodnoceny známkou chvalitebně, a to zejména kvůli zaměření spíše na menší děti, pro něž je zde sortiment rozmanitý. Náctiletým je ve vybavení hřiště k dispozici pouze basketbalový koš na streetball. Budova byla ohodnocena známkou výborně. Dle návrhu architektky Hany Münzové byla budova projektována jako jesle, a proto se již na začátku výstavby počítalo s tím, že bude sloužit dětem. Pixla dostala výborné hodnocení, protože slouží jako zázemí pro terénní pracovníky a zároveň jako útočiště pro klienty a sociální pracovníky, pokud je potřeba. Vybavení obou klubů bylo složité srovnávat a hodnotit, protože každý klub cílí na jinou věkovou skupinu a tomu také musí podřídit své vybavení. Klubu Džagoda vzhledem ke klientele a zaměření nelze vytknout téměř nic, ale ve srovnání s klubem Jahoda se zdá jeho vybavení méně rozmanité. Proto byl klub Jahoda ohodnocen výborně a klub Džagoda chvalitebně. Výsledná známka za materiální zařízení je 1,4.

4.4.2.5 Aktivity

Tato kapitola je zpracována na základě volně přístupných dokumentů obsahující veřejné závazky, výročních zpráv, programu a pozorování.

4.4.2.5.1 NZDM Jahoda

NZDM Jahoda uvádí své poslání ve veřejném závazku takto: „*Podporujeme děti ve věku 6-14 let, když mají starosti, něco je štve, něco se jim nedaří. Nabízíme jim bezpečný prostor pro trávení volného času, realizaci svých nápadů a sdílení svých radostí i starostí.*

Pomáháme předcházet a hledat řešení průšvihů a konfliktů v prostředí, v kterém se pohybují. ⁹⁴

Klub je pro návštěvníky otevřen v pondělí, úterý a čtvrtek vždy od 14:00 do 19:00. Ve středu je od 15:00 do 17:00 vyčleněn čas pro socioterapeutickou skupinu DIP, následně od 17:00 do 18:00 navazují konzultační hodiny.

DIP je zkratkou pro dlouhodobou integrační skupinu, která vznikla v říjnu 2014 za podpory Pomozte dětem. Tato socioterapeutická vrstevnická skupina složená z dětí ve věku od 8 do 14 let se schází každou středu na dvě hodiny s následující hodinovou konzultací. Během těchto tří hodin se pořádají aktivity, při nichž se děti učí rozvíjet sociální dovednosti, spolupracovat ve skupině s ostatními a férově se chovat k nim chovat, komunikovat, naslouchat jim, ale i nebát se vyjádřit vlastní názor.

Pravidelné a jednorázové aktivity pro klienty⁹⁵:

- Sportovní a herní: deskohraní, bowling, turnaj ve stolním fotbálku, indo board, návštěva Jumparku, koloběžkové závody, lední bruslení, lesní závody v Počernickém parku, návštěva minigolfu, turnaj v karetní hře Cink!, návštěva únikové hra
- Výtvarné: FIMO workshop – výroba náušnic, korálků a náramků, halloweenská výroba masek, korálkování, nakresli svou vysněnou zemi, valentýnské tvoření přáníček
- Výchovné (rozvoj osobních dovedností): jahodové vaření, pečeme s láskou, solidární vaření – darování jídla bezdomovcům, Toulcův dvůr – návštěva ekologického střediska, výměna rolí mezi klienty a pracovníky, zahradničení na terase, vaření top receptů, život očima bezdomovkyně – přednáška

---

⁹⁴ Veřejný závazek NZDM Jahoda. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/08/Ve%C5%99ejn%C3%BD-z%C3%A1vazek-Klubu-Jahoda-1.pdf>

⁹⁵ Klub Jahoda | Jahoda. *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/zarizeni/jahoda/#program>

Tabulka 7 Informace o NZDM Jahoda

Počet	2014	2015	2016	2017	2018
Dny, kdy byl klub otevřen	157	185	180	175	176
Klienti	241	215	136	136	86
Průměrný věk klienta	11	11,5	9	11	12 (za oba kluby)
Akce a workshopy	65	59	61	62	102 (za oba kluby)

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv 2014–2018

4.4.2.5.2 NZDM Džagoda

Ve veřejném závazku NZDM Džagoda definuje své poslání takto: „*Podporujeme mladé lidi ve věku 13–26 let z Černého Mostu a okolí, když mají starosti, něco se jim nedaří, něco je štve nebo potřebují pomoc. Pomáháme předcházet průšvihům a hledat řešení problémů v rodině, ve škole, ve vztazích, s návykovými látkami, v osobním životě a ve společnosti. Jsme tu proto, aby mladí lidé na své radosti a starosti nebyli sami.*“⁹⁶

Klub Džagoda je klientům otevřen v pondělí, úterý a čtvrtek od 15:00 do 19:00 jako nízkoprahový a v pátek od 14:00 do 18:00 jako volnočasový dětský klub. Každou středu zde probíhají od 15:00 do 17:00 osobní konzultace a od 17:00 do 19:00 je pak prostor vyčleněn pro preventivní skupinový program WOW! pro všechny ve věku od 13 do 26 let.

V rámci programu WOW!, který odstartoval v únoru 2015, se záměrně řeší témata, která se cílové skupiny přímo týkají a která by ji mohla případně v osobní konfrontaci zaskočit, případně ohrozit. Mladí se učí správně číst ve verbální a neverbální komunikaci mezi sebou, o emocích pozitivních i negativních, o agresi a jejím zvládnutí, šikaně, zdravém životním stylu, o škodlivosti návykových a omamných látek, ale třeba i o důležitosti bezpečného sexu. V době konání WOW!, jehož kapacita činí 8 klientů, je klub přístupný pouze účastníkům preventivního programu, aby zbytečně nevznikal stud nebo obavy ptát se a rozebírat intimní témata.

Jelikož se v prostorách klubu nachází vybavená hudební zkušebna s nahrávacím studiem, pořádá se zde jednou týdně hudební workshop, při němž se pod vedením zkušených lektorů a hudebníků učí účastníci zpěvu a hře na hudební nástroje. Při těchto

---

⁹⁶ Veřejný závazek NZDM Džagoda. In: *Hlavní strana / Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/08/Ve%C5%99ejn%C3%BD-z%C3%A1vazek-Klubu-D%C5%BEagoda-1.pdf>

workshopech se pak následně formuje hudební skupina, která dostává prostor pro svoje vystoupení na festivalu Strawberry fields.

Pravidelné i jednorázové aktivity pro klienty⁹⁷:

- Sportovní a herní: turnaj ve stolním fotbálku, kulečnicku, deskohraní, kino naslepo, kino dle výběru klientů, návštěva laser game
- Výtvarné: workshop – výroba svíček
- Výchovné (rozvoj osobních dovedností): workshop – první pomoc, beseda s bývalým uživatelem drog, beseda s boxerem Stanislavem Tyšerem, pečení domácí pizzy, výroba zdravého energy-drinku, sbírka teplého oblečení pro lidi bez domova, Djembe - hra na bubny

Tabulka 8 Informace o NZDM Džagoda

Počet	2014	2015	2016	2017	2018
Dny, kdy byl klub otevřen	177	171	170	172	176
Klienti	188	233	209	180	167
Průměrný věk klienta	16	17	15	nezjištěno	12 (za oba kluby)
Akce a workshopy	66	49	38	50	102 (za oba kluby)

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv 2014–2018

4.4.2.5.3 Terén Jahoda

Poslání terénního programu Jahoda zní: „Podporujeme děti a mladé lidi ve věku 6–26 let, když mají potíže, starosti, jsou nespokojení, naštvaní. Na základě vytvořeného vztahu důvěry pomáháme předcházet a hledat řešení průšvihů a konfliktů v rodině, škole, vztazích, s návykovými látkami, osobním životě a společnosti. Jsme tu proto, aby mladí lidé na své starosti nebyli sami.“⁹⁸

Činnost terénního programu spočívá v obcházení především vnitrobloků sídlišť, školních hřišť a zapadlých koutů a laviček na Černém Mostě, Rajske Zahradě, Hloubětíně a Lehovci, kde se s největší pravděpodobností nalézají příslušníci cílové skupiny. Tu tvoří

⁹⁷ Klub Džagoda | Jahoda. *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/zarizeni/dzagoda/#program>

⁹⁸ Veřejný závazek Terén Jahoda. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/08/Ve%C5%99ejn%C3%BD-z%C3%A1vazek-Ter%C3%A9n-Jahoda-1.pdf>

všichni, kterým je mezi 6 a 26 lety, tráví svůj volný čas na ulici a neorganizovaně a spadají tudíž do rizikové skupiny. Pracovníci vyrazí potenciální klienty sami aktivně vyhledávat čtyřikrát týdně. Budují si s nimi vzájemnou důvěru, aby se klienti nebáli řešit jakýkoli aktuální problém. K dispozici je i přestavěná stavební buňka poblíž metra Černý Most zvaná Pixla, kam se terénní program přesouvá v případě nepříznivého počasí. Sem pak může klient přijít za pracovníkem a probrat problémy v soukromí. Sociální pracovníci diskutují s klienty o jejich životních situacích a problémech, radí jim možná řešení, v přímém kontaktu se skupinou řeší situační intervenci, poskytují jim informace, doprovází a pomáhají jim komunikovat s úřady, školou, policií.

Tabulka 9 Informace o Terénu Jahoda

Počet	2014	2015	2016	2017	2018
Dny v terénu	194	199	190	179	188
Klienti	188	177	168	209	136
Noví klienti	84	106	107	63	27
Uspořádané volnočasové aktivity	20	18	14	11	12

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv 2014–2018

4.4.2.5.4 Animátoři

Práce animátorů úzce souvisí s prací terénních sociálních pracovníků. Animátoři stejně jako pracovníci Terénu vyhledávají potenciální klienty v prostředí, kde neorganizovaně tráví svůj volný čas. Nenabízí jim však služby sociálního poradenství a podobného charakteru, ale přichází s nabídkou volnočasových aktivit. V nabídce jsou nejen kreativní, výtvarné a sportovní aktivity, ale ve spojení s kluby Jahoda, Džagoda a Terénem pořádají jednodenní výlety, víkendové výjezdy a tábor. V roce 2018 se díky společné práci Terénu, NZDM a animátorů podařilo zapojit do programu Erasmus+, což vedlo k možnosti vycestovat s osmi klienty do Francie, kde se takto potkala nízkoprahová centra z Německa, Itálie, Francie a Česka.⁹⁹

---

⁹⁹ Animátoři | Jahoda. *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/zarizeni/animatori/>

4.4.2.5.5 Komunitní rodinné centrum Jahůdka

Komunitní centrum je zaměřené na rodiny s malými dětmi, které žijí na Černém Mostě a v jeho okolí. Jejich cíl je definován takto: „*Naším cílem je poskytnout rodičům bezpečný prostor pro vzdělávání, setkávání, sdílení svých zkušeností a trávení volného času s dětmi. Na základě vytvořeného vztahu důvěry můžeme předcházet krizovým situacím a nabídnout řešení konfliktů a problémů.*“¹⁰⁰

Pracovníci centra nabízí rodičům zdarma finanční a právní poradenství, poradenství v sociálně-právní oblasti a psychoterapii. Dále pak pořádají přednášky pro dospělé, besedy a akce k volnočasovému vyžití pro celé rodiny a utváří prostředí pro setkávání. Centrum je otevřeno vždy dle aktuálního programu. Komunitní centrum spolupracuje s azylovým domem Šromovka. Terénní sociální pracovníci dochází do azylového domu pravidelně v pátek, kde nabízí sociální poradenství a možnosti, jak mohou matky s malými dětmi trávit volný čas. Dále pak pořádají pro matky i děti akce a výlety.

Na stejném principu bylo otevřeno s podporou Městské části Praha 2 druhé rodinné centrum na pražských Vinohradech. V prostorách se nachází navíc coworkingová kancelář se zajištěným hlídáním dětí a klubová kavárna.

Data použitá v následující tabulce vychází z výročních zpráv za roky 2014 až 2018.¹⁰¹¹⁰²¹⁰³¹⁰⁴

Tabulka 10 Informace o rodinných a komunitních centrech

Počet	2014	2015	2016	2017	2018
Rodiny, které navštívily dětská centra	329	350	370	460	430
Volnočasové aktivity pro rodiny s dětmi	54	50	141	32	37

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv 2014–2018

¹⁰⁰ Výroční zpráva Jahoda 14. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-2014.pdf>

¹⁰¹ Výroční zpráva Jahoda 15. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-2015.pdf>

¹⁰² Výroční zpráva Jahoda 16. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-16.pdf>

¹⁰³ Výroční zpráva Jahoda 17. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-17-web-a-audit-M.pdf>

¹⁰⁴ Výroční zpráva Jahoda 18. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-18-web-a-audit.pdf>

4.4.2.5.6 Mateřské školy, jesle a dětské skupiny

JAHODA, z. ú. provozuje na Černém Mostě mateřskou školu a dětskou skupinu, dále pak dětské skupiny na Vinohradech a Albertově. Školky i dětské skupiny nenabízí jen péči o děti, ale díky Operačnímu programu Zaměstnanost je rodičům dětí umožněn lepší návrat do pracovního života.

Mateřská škola na Černém Mostě je registrována u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Nachází se v hlavní budově JAHODY, z. ú. v ulici Vybíralova. Otevřena je celoročně od pondělí do pátku od 7:00 do 17:00 a určena dětem od 2 do 7 let věku.

Dětská skupina na pražském Albertově, registrována u Ministerstva práce a sociálních věcí, je určena dětem od 1 do 7 let. Otevřena je od 7:00 do 17:00. Skupina sousedí s komunitním rodinným centrem, též zřizovaném Jahodou, díky čemuž jsou k dispozici doplňkové akce pro rodiče. Další dětská skupina, též registrovaná u MPSV, se nachází na pražských Vinohradech v Bruselské ulici. Otevřená je celoročně od pondělí do pátku od 7:30 do 17:30.

Justinka je registrována jako dětská skupina u MPSV. Nachází se v budově Ministerstva spravedlnosti ČR a je zřízena pouze pro děti ve věku od 1 až do 7 let, jejichž rodiče na ministerstvu pracují. Služba je poskytována celoročně od pondělí do pátku od 7:30 do 17:30.¹⁰⁵

4.4.2.5.7 Festival Strawberry fields

Organizátoři popisují festival takto: „*Strawberry Fields je festival volného času, který dětem a mladým lidem představuje aktivity, kterými mohou smysluplně vyplňovat své volné chvíle v městském prostředí. A protože chceme přispívat ke zlepšování života na městských sídlištích a nabízíme zábavnou alternativu k vysedávání na lavičkách a planému zevlování, je vstup na festival už tradičně ZDARMA.*“¹⁰⁶

Prvotní myšlenka na uspořádání akce pro všechny věkové kategorie vznikla v roce 2009. Tehdy nebylo ambicí pořádat festival, ale pouze odpolední zahradní slavnost

---

¹⁰⁵ Jesle a školky | Jahoda. *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/jesle-a-skolky/>

¹⁰⁶ Strawberry Fields - Informace. *Facebook* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: https://www.facebook.com/pg/strawberryfieldscz/about/?ref=page_internal

pro obyvatele ze sousedství. V programu byly rukodělné a výtvarné činnosti pro děti a rodiče, sportovní soutěže pro děti a hudební a taneční vystoupení amatérských skupin, především z řad klientů. Vše se odehrávalo pouze na zahradě instituce. Takovýto spíše uzavřený komunitní ráz si akce držela tři roky.

V roce 2012 se z původní zahradní slavnosti stal festival s názvem Strawberry fields. Poprvé se akce přesunula mimo pozemek JAHODY, z. ú., a to na louku na okraj sídliště poblíž skateparku. S větší plochou konání se rozšířil program aktivit nejen pro děti a rodiče, ale i pro širokou veřejnost. Hudební a taneční vystoupení se začala konat na podiu. Nevystupují už pouze klientské skupiny, ale prostor dostali i umělci nespojovaní přímo s JAHODOU, z. ú.. Nárůst celé akce byl umožněn také díky novým partnerům, kteří akci zaštitili. Konkrétně lze jmenovat centrum umění Meet Factory, Nadaci Vodafone, M&M reality.

K dalšímu rozšíření došlo v roce 2014, kdy se na pořádání festivalu začali podílet zaměstnanci komunitního centra Plechářna, která sídlí v těsné blízkosti skateparku. Místo konání se z louky přesunulo na pozemek Plechářny a do jejích vnitřních prostor. Do sportovních akcí byly zařazeny závody ve skateboardingu a turnaj ve stolním fotbale a stolním tenise. Pravidelně se také účastní cizinci žijící na Černém Mostě, kteří v rámci programu představují svou národní kulturu a zvyky s cílem odbourat možné předsudky k jiným kulturám. Strawberry fields má za sebou již osmý ročník pořádaný pro komunitu z Černého Mostu a vždy byla pro návštěvníky tato akce zdarma.

Tabulka 11 Informace o festivalu Strawberry fields

Počet	2015	2016	2017	2018
Návštěvníci	600	800	800	900
Zúčastnění klienti	74	86	93	83
Klientské kapely	2	2	2	1
Profesionální kapely	4	3	3	2
Workshopy a další aktivity	27	21	18	26

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv 2015–2018

Tabulka 12 Hodnocení činností

Předmět hodnocení	Známka	Popis hodnocení
Klub Jahoda	1	Výborně = Činnost je zcela v souladu s vytyčeným posláním.
Klub Džagoda	1	Výborně = Činnost je zcela v souladu s vytyčeným posláním.
Terén Jahoda	1	Výborně = Činnost je zcela v souladu s vytyčeným posláním.
Komunitní rodinná centra	1	Výborně = Činnost je zcela v souladu s vytyčeným posláním.
Mateřské školy a dětské skupiny	1	Výborně = Činnost je zcela v souladu s vytyčeným posláním.
Festival Strawberry fields	2	Chvalitebně = Činnost je v souladu s vytyčeným posláním, existují však mírné nedostatky.
Celková známka	1,33	

Zdroj: Vlastní zpracování

Kluby Jahoda, Džagoda a Terén Jahoda dostaly výborné hodnocení díky tomu, že si v rámci svých aktivit naplňují svůj veřejný závazek, a to především kvůli socioterapeutické skupině DIP a WOW! a množství volnočasových aktivit, které pro své klienty pořádají. Stejně hodnocení proběhlo i u komunitních rodinných center nejen kvůli jejich běžným činnostem, ale především kvůli aktivitám pro matky v azylovém domě Šromovka. Mateřské školy, jesle a dětské skupiny byly též ohodnoceny výborně díky plnění závazků, a především díky rozšiřování nabídky těchto služeb v průběhu své působnosti. Pouze festival Strawberry fields byl ohodnocen známkou chvalitebně, ale to jen z důvodu, že akce ztratila ráz čistě komunitního ražení, ze kterého vznikla, a že se akce koná pouze jednou ročně, což je však obhajitelné vzhledem k organizační a finanční náročnosti uspořádání. Výsledná známka za činnosti JAHODA, z. ú. je 1,33.

4.4.2.6 Financování

4.4.2.6.1 Finance ze školek, jeslí a dětských skupin

Cena v dětských skupinách a školkách se skládá ze základní částky školného, stravného a kulturního poplatku. V každém zařízení je cena služeb nastavena jinak a liší se také podle počtu dní. V následující tabulce jsou uvedena rozmezí vycházející z cen všech dětských skupin a školek za školní rok 2019/2020.¹⁰⁷¹⁰⁸¹⁰⁹¹¹⁰

Tabulka 13 Ceník služeb

Počet dní v týdnu	Školné	Stravné	Kulturní poplatek	Celková částka za měsíc
5 dní	6 000-9 200 Kč	1 500-1 995 Kč	100 Kč	7 600-11 295 Kč
4 dny	4 940-8 000 Kč	1 200-1 615 Kč	100 Kč	6 260-9 715 Kč
3 dny	3 780-7 200 Kč	900-1 235 Kč	100 Kč	4 800-8 535 Kč
2 dny	2 520-5 600 Kč	600-855 Kč	100 Kč	3 230-6 555 Kč
1 den	1 650-3 800 Kč	300-380 Kč	100 Kč	2 060-4 280 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle ceníků jednotlivých služeb

4.4.2.6.2 Dotace

Z auditních zpráv z let 2016¹¹¹, 2017¹¹² a 2018¹¹³ byly převzaty následující tabulky s daty o zdrojích přijatých dotací, jimiž jsou zejména státní rozpočet, rozpočet územně samosprávných celků a státní rozpočty cizích států. U každého poskytovatele je uvedena přesná částka, jež byla poskytnuta. Do roku 2017 byly v účetních zprávách přijaté dotace uváděny souhrnně bez uvedení jednotlivých částek a konkrétních poskytovatelů.

---

¹⁰⁷ Jesle Černý most | Jahoda. *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z:

<https://jahoda.cz/zarizeni/cerny-most-jesle/#prihlaska>

¹⁰⁸ Školka Černý most | Jahoda. *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z:

<https://jahoda.cz/zarizeni/cerny-most-skolka/#prihlaska>

¹⁰⁹ Mateřská škola Vinohrady | Jahoda. *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z:

<https://jahoda.cz/zarizeni/vinohrady/#prihlaska>

¹¹⁰ Jesle Albertov | Jahoda. *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z:

<https://jahoda.cz/zarizeni/albertov/#prihlaska>

¹¹¹ Výroční zpráva Jahoda 16. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z:

<https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-16.pdf>

¹¹² Výroční zpráva Jahoda 17. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z:

<https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-17-web-a-audit-M.pdf>

¹¹³ Výroční zpráva Jahoda 18. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z:

<https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-18-web-a-audit.pdf>

Tabulka 14 Přijaté dotace 2018

Poskytovatel	Částka
Hlavní město Praha	2 781 000,00 Kč
MČ Praha 14	696 000,00 Kč
MPSV rodina	4 314 090,58 Kč
EU dotace na dětskou skupinu	2 166 920,00 Kč
EU sociální začleňování	1 567 031,22 Kč
Erasmus	61 333,55 Kč
MČ Praha 2	144 305,00 Kč
Celkem	11 730 680,35 Kč

Zdroj: Výroční zpráva 2018

V roce 2018 dosáhly celkové výnosy hodnoty 18 382 000 Kč, provozní dotace hodnotu 11 731 000 Kč a celkové náklady 17 853 000 Kč. Přijaté dotace se na celkových výnosech podílí z 63,81 %. Zbylých 36,19 % celkových výnosů, konkrétně 6 651 000 Kč, tvoří z převážné většiny tržby za vlastní výkony a zboží v hodnotě 5 782 000 Kč. Pokud by organizaci nebyly poskytnuty žádné dotace, pokryla by celkové náklady jen z 37,25 %. Z těchto údajů vyplývá, že bez přijatých dotací by JAHODA, z. ú. v roce 2018 neměla dostatek finančních prostředků pro zajištění svých služeb.

Tabulka 15 Přijaté dotace 2017

Poskytovatel	Částka
Hlavní město Praha	5 544 550,00 Kč
EU Dětské skupiny	3 344 534,29 Kč
HMP sociální začleňování	835 753,78 Kč
MČ P14	706 000,00 Kč
MŠMT	130 000,00 Kč
MVČR	24 920,00 Kč
Celkem	10 585 758,07 Kč

Zdroj: Výroční zpráva 2017

V roce 2017 byla hodnota celkových výnosů 16 138 000 Kč, provozních dotací 10 586 000 Kč a celkové náklady 16 004 000 Kč. Přijaté dotace se na celkových výnosech podílí z 65,59 %. 5 552 000 Kč tvoří zbylých 34,41 % celkových výnosů. Pokud by organizaci nebyly poskytnuty žádné dotace, pokryla by celkové náklady jen z 34,69 %. Z těchto údajů vyplývá, že bez přijatých dotací by JAHODA, z. ú. v roce 2017 neměla dostatek finančních prostředků pro zajištění svých služeb.

Tabulka 16 Přijaté dotace 2016

Poskytovatel	Částka
Hlavní město Praha	3 070 500,00 Kč
MČ Praha 14	705 000,00 Kč
MPSV rodina	235 297,00 Kč
EU dotace na dětské skupiny	1 497 110,03 Kč
MŠMT	110 000,00 Kč
MVČR	28 000,00 Kč
MČ Praha 2	26 000 Kč
Celkem	5 672 582,03 Kč

Zdroj: Výroční zpráva 2016

Pro srovnání vývoje výše přijatých dotací byla vytvořena tabulka na základě účetních zpráv za roky 2014 až 2018¹¹⁴¹¹⁵¹¹⁶¹¹⁷¹¹⁸. Dále je v tabulce uvedeno, z kolika procent se dotace podílí na celkových výnosech a z kolika procent by byla organizace schopna v daných letech hradit celkové náklady, pokud by žádné dotace nezískala.

Tabulka 17 Porovnání dotací 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Celkové výnosy v tis. Kč	5 226	6 811	9 401	16 138	18 382
Provozní dotace v tis. Kč	4 398	5 089	5 673	10 586	11 731
Výnosy bez dotací v tis. Kč	828	1 722	3 728	5 552	6 651
Podíl dotací na celkových výnosech v %	84,15	74,71	60,34	65,59	63,81
Celkové náklady v tis. Kč	5 002	6 974	9 486	16 004	17 853
Schopnost hradit celkové náklady bez dotací v %	16,55	24,69	39,3	34,69	37,25

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv 2014–2018

¹¹⁴ Výroční zpráva Jahoda 14. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-2014.pdf>

¹¹⁵ Výroční zpráva Jahoda 15. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-2015.pdf>

¹¹⁶ Výroční zpráva Jahoda 16. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-16.pdf>

¹¹⁷ Výroční zpráva Jahoda 17. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-17-web-a-audit-M.pdf>

¹¹⁸ Výroční zpráva Jahoda 18. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-18-web-a-audit.pdf>

Z tabulky je patrné, že zajištění fungování JAHODY, z. ú. je na dotacích závislé. Podíl dotací na celkových nákladech se postupně snižoval do roku 2016 na hodnotu 60,34 %. V následujícím roce mírně stoupl a v roce 2018 opět poklesl na 63,81 %, což je zlepšení o 20,34 procentního bodu. Klesající trend lze brát jako pozitivní, jelikož tím klesá i závislost na dotacích nutných k zajištění chodu organizace.

Ani v jednom ze sledovaných let by organizace nebyla schopna bez přijatých dotací pokrýt celkové náklady. Nejlepšího výsledku bylo dosaženo v roce 2016, kdy schopnost pokrýt celkové náklady dosáhla úrovně 39,3 %. V následujícím roce byl zaznamenán mírný pokles, ale v roce 2018 opětovný nárůst na hodnotu 37,25 %, což je ve srovnání s prvním sledovaným rokem hodnota 2,25krát vyšší.

4.4.2.6.3 Dary

Z dat získaných z výročních a auditních zpráv za roky 2016¹¹⁹, 2017¹²⁰ a 2018¹²¹ byly sestaveny následující tabulky o poskytovatelích, výši a formě přijatých darů. U každého poskytovatele je uvedena přesná částka, jež byla poskytnuta. Za roky 2014 a 2015 jsou v účetních zprávách dary uváděny souhrnně.

Zdroji darů jsou soukromé subjekty, nadační fondy, individuální dárci a organizací pořádané sbírky. Výtěžek ze sbírek musí být použit na financování bezproblémového chodu hlavních programů, tedy NZDM Jahoda a Džagoda, Terén Jahoda a rodinné centrum Jahůdka.

---

¹¹⁹ Výroční zpráva Jahoda 16. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-16.pdf>

¹²⁰ Výroční zpráva Jahoda 17. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-17-web-a-audit-M.pdf>

¹²¹ Výroční zpráva Jahoda 18. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-18-web-a-audit.pdf>

Tabulka 18 Přijaté dary 2018

Poskytovatel	Částka	Komentář
MČ P14 – Merkur Casino a.s.	500 000,00 Kč	Dar
Nadace KB a.s. – Jistota	178 200,00 Kč	Dar
Faraon reality s.r.o.	80 000,00 Kč	Dar
Nadace život umělce	15 000,00 Kč	Dar
Advent spol. s.r.o.	20 000,00 Kč	Dar
Nadační fond Tesco	10 000,00 Kč	Dar
IKEA Česká republika s.r.o.	1 211,22 Kč	Nefinanční dar
Celkem	804 411,22 Kč	

Zdroj: Výroční zpráva 2018

Tabulka 19 Přijaté dary 2017

Poskytovatel	Částka	Komentář
Globus ČR, k.s.	130 000,00 Kč	Dar
IKEA Česká republika, s.r.o.	94 943,69 Kč	Nefinanční dar
Sbírka	45 479,00 Kč	Dar
Metrostav a.s.	18 050,00 Kč	Nefinanční dar
DECASPORT s.r.o.	15 911,00 Kč	Nefinanční dar
IKEA Česká republika, s.r.o.	15 204,00 Kč	Dar
NEXT s.r.o.	14 505,00 Kč	Nefinanční dar
AutoCont CZ a.s.	11 000,00 Kč	Nefinanční dar
CEMEX – Budujeme budoucnost, nadační fond	10 000,00 Kč	Dar
Alza.cz a.s.	8 980,00 Kč	Nefinanční dar
Individuální dárci	6 809,43 Kč	Dar
O2 IT Services s.r.o.	6 413,00 Kč	Nefinanční dar
T-SHIRTS 4U s.r.o.	5 000,00 Kč	Dar
INEXAD s.r.o.	5 000,00 Kč	Nefinanční dar
VLAN, s.r.o.	3 999,00 Kč	Nefinanční dar
T-Mobile Czech Republic a.s.	1,00 Kč	Nefinanční dar
Celkem	391 295,12 Kč	

Zdroj: Výroční zpráva 2017

Tabulka 20 Přijaté dary 2016

Poskytovatel	Částka	Komentář
ERA pomáhá regionům	20 200 Kč	Dar
Sbírka	88 033,63 Kč	Dar
Decathlon	8 799 Kč	Nefinanční dar
Alza a.s.	41 439 Kč	Nefinanční dar
BENEŠ A LÁT a.s.	2 000 Kč	Nefinanční dar
MAKAK CLIMBING s.r.o.	1 497 Kč	Nefinanční dar
Ostatní	86 326 Kč	Nefinanční dar
Celkem	248 294,63 Kč	

Zdroj: Výroční zpráva 2016

Při porovnání údajů z let 2016, 2017 a 2018 je patrné, že největší počet dárců byl v roce 2017, kdy byly organizaci poskytnuty dary v šestnácti případech, v roce 2016 a 2018 jen v sedmi případech. Pro roky 2017 a 2018 je shodné, že se v šesti případech jednalo o dar finanční, zatímco v roce 2016 byly finanční dary jen dva, v ostatních případech šlo o nefinanční formu daru. Patrný je i nárůst celkové výše darů, a to především díky Merkur Casino a.s., které darovalo finanční dar v hodnotě 500 000 Kč.

V tabulce jsou uvedeny výše darů souhrnně a srovnány s celkovými výnosy za daná období.

Tabulka 21 Porovnání darů 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Přijaté dary v tis. Kč	144	694	248	391	804
Celkové výnosy v tis. Kč	5 226	6 811	9 401	16 138	18 382
Podíl přijatých darů na celkových výnosech v %	2,75	10,18	2,63	2,42	4,37

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv 2014–2018

Nejvyšší procentní podíl na celkových výnosech byl zaznamenán v roce 2016, a to 10,18 %. V následujících dvou letech byl podobný jako v roce 2014 v rozmezí 2,42-2,75 %. Následně v roce 2018 dosáhl výše 4,37 %. V tomto roce byla hodnota darů nejvyšší za celé sledované období, procentuálně však nejvyšší nebyla, a to především kvůli stále rostoucím dotacím a tržbám za vlastní výkony. V porovnání s dotacemi je podíl darů na celkových výnosech zanedbatelný.

4.4.2.6.4 Výkaz zisku a ztráty za rok 2018

V následující tabulce je uveden zkrácený výkaz zisku a ztráty za rok 2018.

Tabulka 22 Zkrácený výkaz zisku a ztráty 2018

Označení	Text	Číslo řádku	Činnosti v tis. Kč		
			Hlavní	Hospodářská	Celkem
			5	6	7
A.	Náklady	1			
A. I.	Spotřebované nákupy a nakupované služby	2	5 454	217	5 671
A. III.	Osobní náklady	4	11 941		11 941
A. IV.	Daně a poplatky	5	5		5
A. V.	Ostatní náklady	6	86	3	89
A. VI.	Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a opravných položek	7	65		65
A. VII.	Poskytnuté příspěvky	8	6		6
A. VIII.	Daň z příjmů	9		76	76
	Náklady celkem Součet A. I. až A. VIII.	10	17 557	296	17 853
B.	Výnosy	11			
B. I.	Provozní dotace	12	11 731		11 731
B. II.	Přijaté příspěvky	13	804		804
B. III.	Tržby za vlastní výkony a zboží	14	4 945	837	5 782
B. IV.	Ostatní výnosy	15	65		65
	Výnosy celkem Součet B. I. až B. IV.	17	17 545	837	18 382
C.	Výsledek hospodaření před zdaněním ř. 17-(ř. 10-ř. 9)	18	-12	617	605
D.	Výsledek hospodaření po zdanění	19	-12	541	529

Zdroj: Výroční zpráva 2018

Pro srovnání vývoje výsledku hospodaření byla vytvořena tabulka vycházející z dat z výkazu zisku a ztráty za roky 2014¹²² až 2018.¹²³¹²⁴¹²⁵¹²⁶

Tabulka 23 Zkrácený výkaz zisku a ztráty 2014-2018

Označení	Text	Číslo řádku	Činnost celkem v tis. Kč (hlavní + hospodářská)				
			2014	2015	2016	2017	2018
A.	Náklady	1					
A. I.	Spotřebované nákupy a nakupované služby	2	1 381	2 677	3 127	5 058	5 672
A. III.	Osobní náklady	4	3 556	4 248	6 169	10 767	11 941
A. IV.	Daně a poplatky	5	1	3	4	27	5
A. V.	Ostatní náklady	6	60	42	119	81	89
A. VI.	Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a opr. položek	7			65	65	65
A. VII.	Poskytnuté příspěvky	8	4	4		6	6
A. VIII.	Daň z příjmů	9					76
	Náklady celkem Součet A. I. až A. VIII.	10	5 002	6 974	9 486	16 004	17 853
B.	Výnosy	11					
B. I.	Provozní dotace	12	4 398	5 089	5 673	10 586	11 731
B. II.	Přijaté příspěvky	13	144	694	248	391	804
B. III.	Tržby za vlastní výkony a zboží	14	683	1 025	2 929	5 048	5 782
B. IV.	Ostatní výnosy	15	1	3	551	113	65
	Výnosy celkem Součet B. I. až B. IV.	17	5 226	6 811	9 401	16 138	18 382
C.	Výsledek hospodaření před zdaněním ř. 17-(ř. 10-ř. 9)	18	224	-163	-85	134	605
D.	Výsledek hospodaření po zdanění	19	224	-163	-85	134	529

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv 2014–2018

¹²² Výroční zpráva Jahoda 14. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-2014.pdf>

¹²³ Výroční zpráva Jahoda 15. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-2015.pdf>

¹²⁴ Výroční zpráva Jahoda 16. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-16.pdf>

¹²⁵ Výroční zpráva Jahoda 17. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-17-web-a-audit-M.pdf>

¹²⁶ Výroční zpráva Jahoda 18. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-18-web-a-audit.pdf>

Hospodářský výsledek byl ve sledovaném období záporný jen ve dvou případech, konkrétně v letech 2015 a 2016. Největší ztráta byla zaznamenána v 2015, kdy byly náklady o 163 000 Kč vyšší než výnosy. V následujícím roce se podařilo ztrátu snížit na 85 000 Kč. V roce 2017 byl zaznamenán největší nárůst celkových nákladů vzhledem k předchozím letům, a to o více než 6,5 milionu Kč. Obdobně tomu bylo i u celkových výnosů, které vzrostly o více než 6,7 milionu Kč. Oproti loňskému roku se výsledek hospodaření přesunul ze ztráty 85 000 Kč do zisku 134 000 Kč. V roce 2018 dosáhl výsledek hospodaření nejlepší hodnoty za sledované období, a to konkrétně 529 000 Kč zisku.

Tabulka 24 Hodnocení financování

Předmět hodnocení	Známka	Popis hodnocení
Tržby za vlastní výkony	2	Chvalitebně = mírné nedostatky
Výše dotací	1	Výborně = neexistují nedostatky
Použití dotací	1	Výborně = neexistují nedostatky
Závislost na dotacích	3	Dobře = ještě přijatelné nedostatky, ale potřebné řešit
Vývoj výsledku hospodaření	2	Chvalitebně = mírné nedostatky
Celková známka	1,8	

Zdroj: Vlastní zpracování

Tržby za vlastní výkony a zboží byly ohodnoceny známkou 2, a to jen kvůli zmírnění tempa růstu v posledním roce. Hodnota v posledním roce je oproti počátečnímu roku je 8,45krát vyšší. Výše a použití dotací byly ohodnoceny známkou 1, především kvůli rostoucí výši, díky níž se může rozšiřovat množství a kvalita služeb. Závislost na prostředcích z dotací byla ohodnocena známkou 3. JAHODA, z. ú. je neziskovou organizací a kromě dětských skupin, školek a jeslí poskytuje své služby zdarma, je tedy odkázána na finance z dotačních programů, aby mohla zajistit poskytování služeb, které nepřinášejí žádné tržby. Díky zvyšující se hodnotě výsledku hospodaření v posledních čtyřech letech a vymanění se z dvouleté ztráty, byl vývoj výsledku hospodaření ohodnocen známkou 2. Výsledná známka za financování je 1,8.

5 Výsledky a doporučení

Cílem práce bylo ověřit, zda vybraná instituce plní své veřejné poslání z hlediska trávení volného času dětí a mládeže a zda k tomu má dostatek prostředků. Na základě zhodnocení výsledků bylo ověřeno, že nezisková organizace JAHODA, z. ú. plní své veřejné poslání týkající se volného času dětí a mládeže a to tím, že provozuje nízkoprahové kluby Jahoda a Džagoda, které otevírají v době, kdy končí školní výuka, a jsou otevřeny až do večera. Díky socioterapeutickým skupinám v obou klubech a terénní práci bylo ověřeno i další poslání, konkrétně poskytování sociálních služeb, zejména znevýhodněným dětem, mladým lidem a rodinám. V rodinných komunitních centrech je naplňováno další poslání, v němž je uvedeno, že bude vytvářen prostor pro aktivity veřejnosti a obyvatel lokality, kde má ústav sídlo, případně v dalších lokalitách formou komunitní práce. Posledním ze seznamu poslání je provoz dětské skupiny, což je opět plněno, jelikož JAHODA provozuje dětské skupiny na Černém Mostě, Vinohradech a Albertově.

Institucionální analýzou dle Malinowského byly hodnoceny následující faktory: personální zajištění, normy, materiální zajištění, aktivity a financování.

Množství pracovníků i jejich vzdělání plně odpovídá službám, v nichž je JAHODA, z. ú. činná, proto byla tato část ohodnocena celkovou známkou 1. Další důvod pozitivního hodnocení je ten, že organizace spolupracuje s Vyšší odbornou sociálně pedagogickou a teologickou školou JABOK. Studenti tak mají možnost v rámci svých praxí zažít skutečné prostředí, ve kterém pak budou pracovat.

U dodržování právních předpisů a vnitřních pravidel nebyla zjištěna žádná pochybení, proto byla udělena celková známka 1.

Materiální zařízení bylo ohodnoceno výslednou známkou 1,4. Existují tudíž jen zanedbatelné nedostatky, které chod organizace nemohou nijak omezit. Oba nízkoprahové kluby mají vybavení správně přizpůsobené potřebám a zájmům svých klientů. V klubu Jahoda byla výborně hodnocena především vnitřní houpáčka a žíněnky, díky nimž se mohou děti věnovat pohybovým aktivitám i v interiéru, a dále pak velké množství deskových her. V klubu Džagoda velmi dobře působí stolní fotbálek a kulečnickový stůl. Výborně bylo hodnoceno i hlavní sídlo organizace, a to především díky dodržení záměru, se kterým byla budova projektována a vystavěna, tedy pro práci s dětmi.

Aktivity JAHODA, z. ú. byly ohodnoceny celkovou známkou 1,33. Všechny sociální služby, konkrétně nízkoprahové kluby Jahoda a Džagoda, terénní sociální práce a rodinná

komunitní centra, dostaly výborné hodnocení, protože tyto aktivity naplňují vytyčená poslání. Výborné hodnocení dostaly taktéž mateřské školy, jesle a dětské skupiny, a to především díky stále se rozšiřující nabídce v průběhu sledovaných let. Pouze festival Strawberry fields byl ohodnocen chvalitebně, ale jen z důvodu, že akce upustila od komunitního rodinného rázu, a protože se koná jen jednou ročně.

Financování chodu organizace dostalo v konečném hodnocení známku 1,4. Tržby za vlastní výkony byly hodnoceny pozitivně, ale kvůli nižšímu procentuálnímu nárůstu mezi posledními dvěma sledovanými roky bylo uděleno chvalitebné hodnocení. Výše a použití dotací byly výborné, pouze závislost na dotacích v tomto případě snižuje hodnocení. U výsledku hospodaření byl zaznamenán pozitivní vývoj během posledních čtyř sledovaných let, proto byl ohodnocen chvalitebně. Financování bylo ohodnoceno nejhorší známkou ze všech sledovaných prvků, a proto se jediná doporučení vztahují pouze na tuto oblast. Neziskové organizace jsou velice závislé na přidělených dotacích. JAHODA, z. ú. může jako zapsaný ústav provozovat výdělečné činnosti. Takto získané prostředky však musí použít na financování svých hlavních činností a své správy. Instituci je tímto doporučeno, aby nadále rozšiřovala nabídku svých služeb v oblasti dětských skupin, školek a jeslí a tím si zajistila větší přísun prostředků, z nichž pak může financovat sociální služby, které jsou poskytovány zdarma.

Tabulka 25 Celkové hodnocení instituce

Předmět hodnocení	Známka
Charta	1
Personál	1
Normy	1
Materiální zařízení	1,4
Aktivity	1,33
Financování	1,8
Celková známka	1,255

Zdroj: Vlastní zpracování

Pomocí Malinowského institucionální analýzy bylo potvrzeno, že JAHODA, z. ú. si plní svá veřejná poslání, a taktéž bylo potvrzeno, že má k tomuto plnění dostatek prostředků.

6 Závěr

Cílem této bakalářská práce bylo zjistit, zda vybraná instituce, konkrétně JAHODA, z. ú., plní své veřejné poslání z hlediska trávení volného času dětí a mládeže a zda k tomu má dostatek prostředků.

Nejprve byly v teoretické části vymezeny pojmy vztahující se k tématu, s nimiž se pracovalo v následné praktické části.

V praktické části byla nejdříve stručně popsána městská část Praha 14, instituce věnující se dětem a mládeži na území této městské části a vybraná instituce JAHODA, z. ú. Tato instituce byla podrobena Malinowského institucionální analýze, při níž bylo zkoumáno dodržování charty, personální zajištění, dodržování norem a pravidel, materiální zajištění, aktivity a financování s cílem zjistit, zda si plní svá veřejná poslání a zda k tomu má dostatek zmíněných prostředků.

Výsledky analýzy ukázaly jen minimální nedostatky, které mají pouze zanedbatelný vliv na zajištění chodu instituce. K těmto nedostatkům, především v oblasti financování, bylo vydáno doporučení nadále rozšiřovat nabídku služeb, z nichž instituci plynou příjmy, díky kterým může dále financovat sociální služby poskytované zdarma a postupně takto snižovat závislost na přidělených dotacích.

Analýza potvrdila, že JAHODA, z. ú. plní své veřejné poslání a také že disponuje dostatkem prostředků pro svou činnost.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Knižní zdroje

- BEDNÁŘOVÁ, Zdena a PELECH, Lubomír. *Slabikář sociální práce na ulici: supervize, streetwork, financování*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2003. 99 s. Co, jak, proč?. ISBN 80-7239-148-8.
- HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. 239 s. ISBN 978-80-7367-473-1.
- HAVLOVEC, Vojtěch. *Linka č. 141: Černý Most, sídliště, které se stalo legendou*. Praha: Stop Zevling productions, 2019. ISBN 978-80-270-4925-7.
- HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. 173 s. ISBN 80-7178-927-5.
- JEDLIČKA, Richard et al. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Vyd. 1. Praha: Themis, 2004. 478 s. ISBN 80-7312-038-0.
- KAPLÁNEK, Michal. *Čas volnosti - čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012. 175 s. ISBN 978-80-262-0450-3.
- KŘOVÁČKOVÁ, Blanka a kol. *Pedagogický a psychologický slovník: terminologický slovník zaměřený na primární a preprimární vzdělávání*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. 153 s. ISBN 978-80-7435-513-4.
- KLÍMA, Petr, ed. *Kontaktní práce: antologie textů České asociace streetwork*. 2. vyd. [Praha: Česká asociace streetwork, 2009]. ISBN 978-80-254-4001-8.
- MALINOWSKI, Bronisław. *A scientific theory of culture and other essays*. New York: Oxford University Press, 1960. ix, 228 stran. A Galaxy book; 40.
- MATOUŠEK, Oldřich, ed., KODYMOVÁ, Pavla, ed. a KOLÁČKOVÁ, Jana, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. 351 s. ISBN 978-80-7367-818-0.
- PÁVKOVÁ, Jiřina et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2002. 221 s. ISBN 978-80-7367-423-6.

- PÁVKOVÁ, Jiřina et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2002. 231 s. ISBN 80-7178-711-6.
- PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. 145 s. ISBN 978-80-7290-666-6.
- PETRUSEK, Miloslav, MAŘÍKOVÁ, Hana a VODÁKOVÁ, Alena. *Velký sociologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. 1 sv. ISBN 80-7184-164-1.
- PETRUSEK, Miloslav, MAŘÍKOVÁ, Hana a VODÁKOVÁ, Alena. *Velký sociologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. 2 sv. ISBN 80-7184-311-3.
- PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. 395 s. ISBN 978-80-262-0403-9.
- PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. 935 s. ISBN 978-80-7367-546-2.
- SAK, Petr. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Petrklíč, 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8.
- VÁŽANSKÝ, Mojmír a SMÉKAL, Vladimír. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 1995. 176 s. ISBN 80-901737-9-9.

7.2 Elektronické zdroje

- 93.PS - turistický oddíl Orion | NĚCO O NÁS. 93.PS - turistický oddíl Orion | ÚVOD [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <http://www.93-oddilorion.wbs.cz/NECO-O-NAS.html>
- Animátoři | Jahoda. *Hlavní strana / Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/zarizeni/animatori/>
- Autobus - NZDM klub a terén pro dospívající - Praha 14, 21 | Neposedá, z.ú. Neposedá, z.ú. - Sociální služby - Praha 14, 20, 21 [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://neposeda.org/autobus/>
- ČESKÁ ASOCIACE STREETWORK, O.S. POJMOSLOVÍ Nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (NZDM) [online]. 9.1.2008, , 20 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: https://archiv.streetwork.cz/images/download/Pojmoslovi_text.pdf

- Informace o pozemku | Nahlížení do katastru nemovitostí. ČÚZK - Úvod [online]. 2020 [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://nahlizeniidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?typ=parcela&id=2291984101>
- Informace o pozemku | Nahlížení do katastru nemovitostí. ČÚZK - Úvod [online]. 2020 [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://nahlizeniidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?typ=parcela&id=2291983101>
- INSTITUT PLÁNOVÁNÍ A ROZVOJE HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY. Plán revitalizace vnitrobloku Vybíralova a jeho okolí: A. koncepční část [online]. In: . 3.5.2017, s. 80 [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/participace/vybiralova/a_plan_revitalizace_koncepcni_cast.pdf
- Jesle Albertov | Jahoda. *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/zarizeni/albertov/#prihlaska>
- Jesle a školky | Jahoda. *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/jesle-a-skolky/>
- Jesle Černý most | Jahoda. *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/zarizeni/cerny-most-jesle/#prihlaska>
- Klub Džagoda | Jahoda. *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/zarizeni/dzagoda/#program>
- Klub Jahoda | Jahoda. *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/zarizeni/jahoda/#program>
- Kluby a oddíly. Úřad městské části Praha 14 [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/deti-a-mladez/kluby-a-oddily-v-praze-14/>
- Mateřská škola Vinohrady | Jahoda. *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/zarizeni/vinohrady/#prihlaska>
- Nízkoprahové kluby. Úřad městské části Praha 14 [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/deti-a-mladez/nizkoprahove-kluby-v-praze-14/>
- O nás. Práčata - 35. skautský oddíl Práčata [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://pracata.cz/o-nas/>

- PAVLOVÁ, Jana. Analýza vývoje sídliště Černý Most: (se zaměřením na vnitroblok „Vybíralova“ a nejbližší okolí) [online]. 14.12.2015, , 62 [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: [http://www.vybiralka25.cz/wp-content/uploads/odborne_analyzy/analyza_urbanistico_architektonickeho_vyv_oje_\(2\).pdf](http://www.vybiralka25.cz/wp-content/uploads/odborne_analyzy/analyza_urbanistico_architektonickeho_vyv_oje_(2).pdf)
- Pro návštěvníky klubu - Komunitní centrum Motýlek Praha 9. KC Motýlek - Komunitní centrum Motýlek Praha [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.motylek.org/cz/nizkoprahovy-klub-pacifik/pro-navstevniky-klubu>
- Skautské oddíly na adresa: Sýkovecká, Praha 9 - Kyje | skaut.cz. Úvod | skaut.cz [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/oddil/18033/#kontaktovat-oddil>
- SOUKUP, Václav. Antropologie funkcionalistická. Sociologická encyklopedie [online]. 10.12.2017 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Antropologie_funkcionalisticka%3%A1
- Strawberry Fields - Informace. *Facebook* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: https://www.facebook.com/pg/strawberryfieldscz/about/?ref=page_internal
- Školka Černý most | Jahoda. *Hlavní strana / Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/zarizeni/cerny-most-skolka/#prihlaska>
- TZ 25 - Hřiště "Jahoda" otevřeno! Úřad městské části Praha 14 [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/tz-25-hriste-jahoda-otevreno/>
- Území Prahy 14. Úřad městské části Praha 14 [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/uvod-o-praze-14/uzemi-mestske-casti/>
- Veřejný rejstřík a Sběrka listin - Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Veřejný rejstřík a Sběrka listin - Ministerstvo spravedlnosti České republiky [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=727880&typ=PLATNY>
- Veřejný závazek NZDM Džagoda. In: *Hlavní strana / Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/08/Ve%C5%99ejn%C3%BD-z%C3%A1vazek-Klubu-D%C5%BEagoda-1.pdf>

- Veřejný závazek NZDM Jahoda. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/08/Ve%C5%99ejn%C3%BD-z%C3%A1vazek-Klubu-Jahoda-1.pdf>
- Veřejný závazek Terén Jahoda. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/08/Ve%C5%99ejn%C3%BD-z%C3%A1vazek-Ter%C3%A9n-Jahoda-1.pdf>
- Výroční zpráva Jahoda 14. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-2014.pdf>
- Výroční zpráva Jahoda 15. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-2015.pdf>
- Výroční zpráva Jahoda 16. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-16.pdf>
- Výroční zpráva Jahoda 17. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-17-web-a-audit-M.pdf>
- Výroční zpráva Jahoda 18. In: *Hlavní strana | Jahoda* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://jahoda.cz/wp-content/uploads/2019/11/vz-18-web-a-audit.pdf>
- Vznik městské části. Úřad městské části Praha 14 [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/uvod-o-praze-14/vznik-mestske-casti>
- Zakonyprolidi.cz: 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách [online]. AION CS, c2010-2020 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586/zneni-20200101>
- Zakonyprolidi.cz: 561/2004 Sb. Školský zákon [online]. AION CS, c2010-2020 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586/zneni-20200101>
- Zakonyprolidi.cz: 586/1992 Sb. Zákon o daních z příjmů [online]. AION CS, c2010-2020 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586/zneni-20200101>

8 Přílohy

Příloha 1 Dotazník pro zaměstnance JAHODA, z. ú. (1/2).....	83
Příloha 2 Dotazník pro zaměstnance JAHODA, z. ú. (2/2).....	84
Příloha 3 Výsledky dotazníkového šetření (1/2).....	85
Příloha 4 Výsledky dotazníkového šetření (2/2).....	86

Příloha 1 Dotazník pro zaměstnance JAHODA, z. ú. (1/2)

Dotazník pro zaměstnance JAHODA, z. ú. o zajištění organizace

Dotazník bude vyplněn zaměstnanci JAHODA, z. ú. s cílem zjistit jejich názor, zda má tato organizace dostatek finančního, personálního a materiálního zajištění k plnění poslání, se kterým byla založena.

Data z dotazníkového šetření jsou získávána za účelem vypracování praktické části bakalářské práce na téma Instituce volného času dětí a mládeže.

Pokyny k vyplnění: Vyberte vždy jen jednu z nabízených odpovědí, případně doplňte, je-li tak uvedeno v otázce.

1. Doplňte, prosím, počet let, během nichž pracujete pro JAHODU:
2. Pracoval/a jste dřív v jiném podobném zařízení?
  1. Ano
  2. Ne
3. Je podle Vás JAHODA dostatečně personálně zajištěna, aby mohla plnit poslání, se kterým byla založena?
  1. Ano
  2. Spíš ano
  3. Spíš ne
  4. Ne
4. Má podle Vás JAHODA dostatečné materiální vybavení, aby mohla plnit poslání, se kterým byla založena?
  1. Ano
  2. Spíš ano
  3. Spíš ne
  4. Ne
5. Existuje materiální vybavení, které podle Vás JAHODĚ chybí? Pokud si myslíte, že ano, klikněte na "Jiné" a doplňte..
  1. Ne
  2. Jiné
6. Má podle Vás JAHODA dostatečné finanční prostředky, aby mohla plnit poslání, se kterým byla založena?
  1. Ano
  2. Spíš ano
  3. Spíš ne
  4. Ne
7. Stalo se Vám, že jste musel/a ukončit započatý projekt z důvodu nedostatku financí?
  1. Ano
  2. Ne

Příloha 2 Dotazník pro zaměstnance JAHODA, z. ú. (2/2)

---

8. Vyberte, prosím, co podle Vás JAHODA nejvíce omezuje v plnění jejího poslání. Případně doplňte.
1. Nedostatek financí
  2. Nedostatek vybavení
  3. Nedostatek personálu
  4. Nedostatečně velké prostory
  5. Nedomnívám se, že by byla významně omezena
  6. Jiné omezení:
9. Domníváte se, že by bylo možné udržet chod organizace za aktuální situace, pokud by byla odkázána pouze na státní podporu?
1. Ano
  2. Ne
10. Domníváte se, že by měla být nastavena vnitřní etická hranice určující, od jakých subjektů by měly/neměly být přijímány sponzorské dary?
1. Ano
  2. Ne
  3. Tato hranice je již nastavena
  4. Bez těchto darů by se JAHODA neobešla, proto se mezi dárci nerozlišuje
11. Máte zkušenost s klientem, který s Vámi řešil svoje životní obtíže dlouhodobě a pravidelně?
1. Ano
  2. Ne
12. Stalo se Vám, že by se za Vámi dostavil bývalý klient a vyjádřil Vám vděk za pomoc, kterou jste mu dříve poskytl/a?
1. Ano
  2. Ne
13. Zažil/a jste situaci, při níž klientům nemohla být z nějakého důvodu poskytnuta služba? Pokud ano, vyberte nebo doplňte.
1. Takovouto situací jsem nezažil/a
  2. Z kapacitních důvodů
  3. Z personálních důvodů
  4. Kombinace obojího
  5. Jiný důvod:
14. Je-li něco, co byste chtěl/a uvést k činnosti či provozu organizace, doplňte.

Příloha 3 Výsledky dotazníkového šetření (1/2)

Výsledky dotazníkového šetření

1. Doplňte, prosím, počet let, během nichž pracujete pro Jahodu:					
Odpověď	0 let	0,5 roku	1 rok	2 roky	3 roky
Množství	2	2	4	2	1

2. Pracoval/a jste dřív v jiném podobném zařízení?		
Odpověď	Ano	Ne
Množství	10	1

3. Je podle Vás Jahoda dostatečně personálně zajištěna, aby mohla plnit poslání, se kterým byla založena?				
Odpověď	Ano	Spíš ano	Spíš ne	Ne
Množství	8	3	0	0

4. Má podle Vás Jahoda dostatečné materiální vybavení, aby mohla plnit poslání, se kterým byla založena?				
Odpověď	Ano	Spíš ano	Spíš ne	Ne
Množství	7	3	1	0

5. Existuje materiální vybavení, které podle Vás Jahodě chybí? Pokud si myslíte, že ano, klikněte na "Jiné" a doplňte.		
Odpověď	Ne	Jiné
Množství	10	1 – hudební zařízení projektoru

6. Má podle Vás Jahoda dostatečné finanční prostředky, aby mohla plnit poslání, se kterým byla založena?				
Odpověď	Ano	Spíš ano	Spíš ne	Ne
Množství	5	5	1	0

7. Stalo se Vám, že jste musel/a ukončit započatý projekt z důvodu nedostatku financí?		
Odpověď	Ano	Ne
Množství	3	8

8. Vyberte, prosím, co podle Vás Jahodu nejvíce omezuje v plnění jejího poslání. Případně doplňte.					
Odpověď	Nedostatek financí	Nedostatek vybavení	Nedostatek personálu	Nedostatečně velké prostory	Nedomnívám se, že by byla významně omezena
Množství	2	0	0	0	9

Příloha 4 Výsledky dotazníkového šetření (2/2)

9. Domníváte se, že by bylo možné udržet chod organizace za aktuální situace, pokud by byla odkázána pouze na státní podporu?		
Odpověď	Ano	Ne
Množství	2	9

10. Domníváte se, že by měla být nastavena vnitřní etická hranice určující, od jakých subjektů by měly/neměly být přijímány sponzorské dary?				
Odpověď	Ano	Ne	Tato hranice je již nastavena	Bez těchto darů by se Jahoda neobešla, proto se mezi dárci nerozlišuje
Množství	4	2	4	1

11. Máte zkušenost s klientem, který s Vámi řešil svoje životní obtíže dlouhodobě a pravidelně?		
Odpověď	Ano	Ne
Množství	9	2

12. Stalo se Vám, že by se za Vámi dostavil bývalý klient a vyjádřil Vám vděk za pomoc, kterou jste mu dříve poskytl/a?		
Odpověď	Ano	Ne
Množství	3	8

13. Zažil/a jste situaci, při níž klientům nemohla být z nějakého důvodu poskytnuta služba? Pokud ano, vyberte nebo doplňte.				
Odpověď	Takovouto situaci jsem nezažil/a	Z kapacitních důvodů	Z personálních důvodů	Kombinace obojího
Množství	9	1	0	1

14. Je-li něco, co byste chtěl/a uvést k činnostem či provozu organizace, doplňte.	
Odpověď	Nic
Množství	1